2024/2474

20.9.2024

KOMISJONI OTSUS (EL) 2024/2474,

5. aprill 2024,

abikavade SA.50787 (2021/C) (ex 2018/N) ja SA.50837 (2021/C) (ex 2018/N) kohta, mida Tšehhi rakendas põllumajandussaaduste esmatootmisega tegelevate suurettevõtjate kasuks

(teatavaks tehtud numbri C(2024) 2096 all)

(Ainult tšehhikeelne tekst on autentne)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 esimesele lõigule ([1]) ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) 29. märtsi 2018. aasta kirjaga teavitas Tšehhi komisjoni abikavast SA.50787 (2018/N). Komisjon palus lisateavet 22. mai 2018. aasta, 19. juuli 2018. aasta, 8. oktoobri 2018. aasta, 17. detsembri 2018. aasta, 6. märtsi 2019. aasta, 28. mai 2019. aasta ja 6. mai 2020. aasta kirjadega. Tšehhi ametiasutused esitasid lisateavet 21. juuni 2018. aasta, 20. augusti 2018. aasta, 8. novembri 2018. aasta, 18. jaanuari 2019. aasta ja 29. mai 2020. aasta kirjadega.

(2) 6. aprilli 2018. aasta kirjaga teatas Tšehhi abikavast SA.50837 (2018/N). Komisjon palus lisateavet 1. juuni 2018. aasta, 14. augusti 2018. aasta, 8. oktoobri 2018. aasta, 17. detsembri 2018. aasta, 6. märtsi 2019. aasta, 28. mai 2019. aasta ja 6. mai 2020. aasta kirjadega. Tšehhi ametiasutused esitasid lisateavet 21. juuni 2018. aasta, 13. septembri 2018. aasta, 8. novembri 2018. aasta, 18. jaanuari 2019. aasta, 29. märtsi 2019. aasta ja 29. mai 2020. aasta kirjaga.

(3) Komisjon teavitas 6. märtsi 2019. aasta kirjaga Tšehhi ametiasutusi oma otsusest kanda kaks teatist teatamata abimeetmete registrisse, sest abi anti enne, kui komisjoni abikavadest teavitati. Samal ajal otsustas komisjon need juhtumid hindamise eesmärgil liita, sest nende ese oli identne.

(4) 12. jaanuari 2021. aasta kirjaga teavitas komisjon Tšehhit, et ta on otsustanud algatada Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse seoses abiga, mida anti suurettevõtjatele enne 12. jaanuari 2021. aasta otsuse C(2021) 41 final ([2]) (edaspidi „menetluse algatamise otsus“) vastuvõtmist ja sellest Tšehhi ametiasutustele teatamist. Samal ajal otsustas komisjon mitte esitada vastuväiteid abile, mida antakse kahe kava – SA.50787 ja SA.50837 – alusel pärast menetluse algatamise otsuse vastuvõtmist ja sellest Tšehhi ametiasutustele teatamist, sest see on siseturuga kokkusobiv ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel.

(5) Komisjoni otsus ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ([3]). Komisjon kutsus huvitatud isikuid ja Tšehhit esitama oma märkusi.

([1]) Kutse märkuste esitamiseks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikele 2, riigiabi SA.50787 (2019/NN) (ex 2018/N) ja SA.50837 (2019/NN) (ex 2018/N) (ELT C 60, 19.2.2021, lk 39).
([2]) ELT C 60, 19.2.2021, lk 39.
([3]) Vt joonealune märkus nr 2.

(6) Huvitatud isikud esitasid komisjonile viied märkused. Komisjon edastas need Tšehhile, kellele anti võimalus neile vastata. Samas kirjas kutsus komisjon Tšehhi ametiasutusi esitama ajakohast ülevaadet nende algatatud tagasinõudmismenetluste hetkeolukorrast, eelkõige seotud kohtumenetlustest ([4]). Tšehhi esitas oma märkused 23. mai 2022. aasta kirjas.

(7) 15. juuni 2022. aasta kirjas nõudis komisjon täiendavaid selgitusi liikmesriigi kohtu otsuste kohta, mis käsitlesid sellise abi tagasinõudmist, mis anti enne Tšehhi ametiasutustele komisjoni menetluse algatamise otsusest teatamist. Tšehhi ametiasutused vastasid 24. augusti 2022. aasta kirjaga.

2. ABIKAVADE ÜKSIKASJALIK KIRJELDUS

2.1. Otsuse kohaldamisala

(8) Käesolev otsus käsitleb suurettevõtjatele viljapuuaedade ümberkorraldamiseks ning viljapuuaedades, humalapõldudel, viinamarjaistandustes ja puukoolides tilkkastmise süsteemi ehitamiseks enne kavadest SA.50787 ja SA.50837 teatamist ebaseaduslikult antud abi.

(9) Teatatud kavad on järgmised:

a) SA.50787 (2021/C) (ex 2018/N) – abi viljapuuaedade ümberkorraldamiseks,

b) SA.50837 (2021/C) (ex 2018/N) – abi tilkkastmise süsteemi ehitamiseks viljapuuaedades, humalapõldudel, viinamarjaistandustes ja puukoolides.

(10) Nende kahe teatega kavatses Tšehhi asendada komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 ([5]) alusel teatamiskohustusest vabastatud olemasolevad abimeetmed SA.46621 (2016/XA) ja SA.46972 (2016/XA), et lisada abikõlblike abisaajate rühma suurettevõtjad. Sel eesmärgil kavatseti asendada need grupierandi alla kuuluvad kavad kõnealuste abikavadega pärast seda, kui komisjon on need heaks kiitnud.

2.2. Kahe kava ühised jooned

2.2.1. *Eesmärk*

(11) Tšehhi ametiasutused teatasid abikavast SA.50787 (2021/C) (ex 2018/N) eesmärgiga anda abi integreeritud tootmise meetodi kohaselt hooldatavate viljapuuaedade rajamiseks.

(12) Tšehhi ametiasutused teatasid abikavast SA.50837 (2021/C) (ex 2018/N) eesmärgiga anda abi tilkkastmise süsteemi ehitamiseks Tšehhi viljapuuaedades, humalapõldudel, viinamarjaistandustes ja puukoolides.

2.2.2. *Kestus*

(13) Teatamiskohustusest vabastatud abikava SA.46621 (2016/XA) kehtis alates 17. oktoobrist 2016. Teatamiskohustusest vabastatud abikava SA.46972 (2016/XA) kehtis alates 7. detsembrist 2016. 12. jaanuaril 2021 asendati mõlemad teatamiskohustusest vabastatud abikavad teatatud abikavadega SA.50787 ja SA.50837.

(14) Menetluse algatamise otsusega kiideti mõlemad abikavad – SA.50787 ja SA.50837 – heaks kuni 31. detsembrini 2024.

2.2.3. *Abisaajad*

(15) Nii kava SA.50787 kui ka SA.50837 alusel saab anda abi põllumajandussaaduste esmatootmisega tegelevatele ettevõtjatele, olenemata nende suurusest.

([4]) Esialgse menetluse käigus tunnistasid Tšehhi ametiasutused, et riigi tasandil on algatatud tagasinõudmismenetlus suurte abisaajate suhtes, kes said abi grupierandi alla kuuluvate kavade alusel. 29. mai 2020. aasta seisuga ei olnud abi veel tagasi nõutud, sest asjaomased abisaajad olid oma juhtumitega kohtusse pöördunud.

([5]) Komisjoni 25. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 702/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 193, 1.7.2014, lk 1.)

2.2.4. *Õiguslik alus*

(16) Nii kava SA.50787 kui ka SA.50837, samuti eelmiste grupierandi alla kuuluvate abikavade SA.46621 (2016/XA) ja SA.46972 (2016/XA) õiguslik alus on kehtestatud järgmistes õigusaktides:

1) põllumajandusseadus nr 252/1997 (õigusaktide kogumik), muudetud kujul,

2) põllumajandusseaduse nr 252/1997 (õigusaktide kogumik) paragrahvidel 1, 2 ja 2d põhinevad toetuse andmise eeskirjad (edaspidi „abi andmise põhimõtted“).

2.2.5. *Eelarve*

(17) Abikava SA.50787 (2021/C) eelarve on kokku 1 400 miljonit Tšehhi krooni (ligikaudu 52,4 miljonit eurot ([6])).

(18) Abikava SA.50837 (2021/C) eelarve on kokku 560 miljonit Tšehhi krooni (ligikaudu 21 miljonit eurot ([7])).

(19) Mõlemat abikava rahastatakse riigieelarvest. Abi antakse otsetoetustena. Mõlema kava puhul on abi andev ametiasutus riiklik põllumajanduse sekkumisfond (Státní zemědělský intervenční fond).

2.3. **Abikava SA.50787 (2021/C) kirjeldus**

(20) Selle abikava alusel saab anda abi Tšehhis väljaspool Prahat vastselt rajatud viljapuuaedadele. Abi antakse viljapuuaia rajamise aastal.

(21) Abi võib anda subsiidiumiprogrammi tõlgendusdokumendi tabelis loetletud selliste puuviljasortide istutamiseks, mida hooldatakse integreeritud tootmise süsteemi alusel, mille puhul ei ületata kindlaksmääratud raskmetallide piirmäärasid ([8]).

(22) Rahastamiskõlblikud on järgmised kulud:

1) ettevalmistustööde kulud: pookealuste väetamine, mulla ettevalmistamine (sügavkünd, harimine, väetamine, istutamiseelne ettevalmistamine), projekti koostamine (sordivalik, tolmlejad, kinnituste paigutamise suund, maatüki geomeetriline asetus), aedade paigaldamine, istutamisalade mõõtmine, kraavide ettevalmistamine;

2) istikute kulud, sealhulgas transport istutamiseks kasutataval maatükil ja lühiajaline ladustamine;

3) istikute istutamiseks ettevalmistamise kulud ja istutamiskulud;

4) kaitsevahendite ja nende paigaldamise kulud, traatide ja nende paigaldamise kulud, tugede ja sidumise kulud istutamisaastal.

(23) Abi võib anda kuni 50 % ulatuses rahastamiskõlblikest kuludest ja maksimumsummad on järgmised:

1) kuni 240 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 9 000 eurot ([9])) hektari kohta viljapuuaedade puhul, kus kasvatatakse rahastamiskõlblikke õuna-, pirni, aprikoosi-, virsiku-, ploomi-, kirsi- ja hapukirsisorte ning kus ühe sordi all on vähemalt 1 hektar ja puude minimaalne arv ühel hektaril on 800;

2) kuni 120 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 4 500 eurot ([10])) hektari kohta viljapuuaedade puhul, kus kasvatatakse rahastamiskõlblikke õuna-, pirni, aprikoosi-, virsiku-, ploomi-, kirsi- ja hapukirsisorte ning kus ühe sordi all on vähemalt 1 hektar ja puude minimaalne arv ühel hektaril on 400;

3) kuni 60 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 2 250 eurot ([11])) hektari kohta viljapuuaedade puhul, kus kasvatatakse rahastamiskõlblikke marjasorte (sõstraid, karusmarju, vaarikaid) ning kus ühe sordi all on vähemalt 0,5 hektarit. Ühel hektaril peab olema minimaalselt 3 000 seemikut.

([6]) Tšehhi krooni ja euro vahetuskurss 17. septembril 2020: 1 Tšehhi kroon = 0,03743 eurot.
([7]) Tšehhi krooni ja euro vahetuskurss 17. septembril 2020: 1 Tšehhi kroon = 0,03743 eurot.
([8]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 25.
([9]) Tšehhi krooni ja euro vahetuskurss 17. septembril 2020: 1 Tšehhi kroon = 0,03743 eurot.
([10]) Tšehhi krooni ja euro vahetuskurss 17. septembril 2020: 1 Tšehhi kroon = 0,03743 eurot.
([11]) Tšehhi krooni ja euro vahetuskurss 17. septembril 2020: 1 Tšehhi kroon = 0,03743 eurot.

(24) Selle kava alusel tehtavate investeeringute eesmärk on parandada põllumajanduslike majapidamiste üldisi tulemusi ja kestlikkust.

(25) Seda meedet ei olnud Tšehhi 2014.–2020. aasta maaelu arengu programmiga (edaspidi „maaelu arengu programm“) ette nähtud. Kuigi maaelu arengu programm sisaldas meedet „Integreeritud puuviljatootmine“, siis need kaks meedet Tšehhi ametiasutuste väitel ei kattunud, vaid täiendasid teineteist. Kui riigiabi antakse viljapuuaedade rajamiseks, siis maaelu arengu meetme alusel anti rahalisi vahendeid juba olemasolevatele viljapuuaedadele. Taotlejad võisid taotleda mõlemat – riigiabi vormis rahalisi vahendeid viljapuuaedade rajamiseks ja seejärel maaelu arengu programmi alusel antavaid vahendeid nende hooldamiseks. Sellisel juhul pidid nad esitama kaks mullaanalüüsi, mis tõestasid, et kinni peetakse kemikaalide piirnormidest.

(26) Komisjon leidis, et see kava oli kooskõlas eesmärkidega, mida taotleti Tšehhi 2014.–2020. aasta maaelu arengu programmiga, eeskätt eesmärgiga toetada põllumajandussaaduste esmatootmise konkurentsivõime suurendamist ja esmatootmise käigus toodetud saaduste kvaliteedi parandamist (menetluse algatamise otsuse põhjendused 92 ja 93). Samuti järeldas komisjon, et abil oli positiivne keskkonnamõju, sest integreeritud tootmise meetodi kasutamise korral on raskmetallide kogus mullas väiksem (menetluse algatamise otsuse põhjendus 94).

2.4. **Abikava SA.50837 (2021/C) kirjeldus**

(27) Selle kava alusel võib anda abi järgmiste kulude katmiseks:

1) masinate ja seadmete ostmine või liisimine ülempiiriga kuni vara turuväärtuseni;

2) eelmises punktis osutatud kulutustega seotud üldkulud.

(28) Abi võib anda kuni 50 % ulatuses rahastamiskõlblikest kuludest ja abisaajad võivad saada kuni 72 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 2 700 eurot ([12])) iga hektari kohta, kuhu on ehitatud tilkkastmise süsteem.

(29) Selle kava alusel toetatavad investeeringud ei ole seotud olemasolevate niisutussüsteemide ega niisutustaristu elementide täiustamisega, vaid üksnes vastselt ehitatud tilkkastmise süsteemidega.

(30) Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2000/60/EÜ ([13]) edastas Tšehhi komisjonile veemajanduskava kogu selle piirkonna kohta, kus investeeringuid tehakse, samuti kõikide muude piirkondade kohta, mille keskkonda asjaomane investeering võib mõjutada. Kõnealuse direktiivi artikli 11 kohaselt veemajanduskava alusel rakendatavaid ja põllumajandussektori seisukohast olulisi meetmeid on täpsustatud asjakohases meetmeprogrammis.

(31) Tšehhi ametiasutuste sõnade kohaselt võib selle abikava alla kuuluvate investeeringute tulemusel kokkuvõttes suureneda niisutatud ala, mis mõjutab teatavat põhja- või pinnaveekogu. Sellega seoses kinnitasid Tšehhi ametiasutused, et investeeringud ei mõjuta selliseid põhja- ega pinnaveekogusid, mille puhul on asjaomases veemajanduskavas kindlaks tehtud, et veekogusega seotud põhjustel ei ole nende seisund hea.

(32) Tšehhi ametiasutuste väitel on kaval positiivne keskkonnamõju, sest muud liiki niisutusega võrreldes hoitakse tilkkastmise meetodi puhul vett kokku. Eelduste kohaselt säästetakse tilkkastmise süsteemi puhul vett vähemalt 30 %, mis aitab võidelda põuaga ning parandada seeläbi tootmise stabiilsust ja suurendada selle kvaliteeti, kasutades samal ajal vett kokkuhoidlikult.

(33) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et keskkonnaanalüüs peab tõendama, et investeeringud, mille jaoks abi antakse, ei mõjuta keskkonda negatiivselt. Seepärast hinnatakse iga abitaotlust eraldi.

([12]) Tšehhi krooni ja euro vahetuskurss 17. septembril 2020: 1 Tšehhi kroon = 0,03743 eurot.

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

(34) Selleks et abi antaks, tuleb esitada veevarude majandamise luba, mille on väljastanud pädev asutus, kes hindab muu hulgas projekti mõju eri keskkonnaelementidele.

(35) Lisaks tuleb abi saamiseks mõõta vee tarbimist toetatud investeeringu tasandil.

(36) Tšehhi ametiasutused kohustusid tagama valgalapiirkonnas, kus investeering tehakse, veekasutuse eri valdkondade piisava panuse põllumajandussektori veeteenuste kulude katmisse kooskõlas direktiivi 2000/60/EÜ artikli 9 lõike 1 esimese taandega, võttes vajaduse korral arvesse kulude katmise sotsiaalset, keskkonna- ja majanduslikku mõju ning asjaomase piirkonna või asjaomaste piirkondade geograafilisi ja kliimatingimusi.

(37) Komisjon leidis, et see kava oli kooskõlas eesmärkidega, mida taotleti Tšehhi 2014.–2020. aasta maaelu arengu programmiga, eeskätt eesmärgiga toetada põllumajandussaaduste esmatootmise konkurentsivõime suurendamist ja esmatootmise käigus toodetud saaduste kvaliteedi parandamist (menetluse algatamise otsuse põhjendused 92 ja 93). Peale selle järeldas komisjon, et abil oli positiivne keskkonnamõju, sest integreeritud tootmise meetodi kasutamise korral on raskmetallide kogus mullas väiksem (menetluse algatamise otsuse põhjendus 94).

3. **MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED**

3.1. **Abikavade ebaseaduslikkus**

(38) Komisjonile teatati abikavadest SA.50787 ja SA.50837 vastavalt 29. märtsil 2018 ja 6. aprillil 2018. Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et kõnealuseid kavasid rakendati juba enne, kui neist teatati.

(39) Kuna Tšehhi ei täitnud oma kohustust ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 alusel, leidis komisjon menetluse algatamise otsuses, ([14]) et enne kavadest SA.50787 ja SA.50837 teatamist suurettevõtjatele juba antud abi näol oli tegemist uue abiga, mis kujutas endast ebaseaduslikku abi nõukogu määruse (EL) 2015/1589 ([15]) artikli 1 punkti f tähenduses.

3.2. **Abi kokkusobivus siseturuga**

(40) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikele 3 võib abi pidada siseturuga kokkusobivaks ainult siis, kui see kuulub mõne kõnealuses artiklis sätestatud erandi alla. Kõnealuste juhtumite puhul uuris komisjon, kas kohaldatav on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud erand, nagu seda on tõlgendatud Euroopa Liidu 2014. aasta suuniste (riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades) ([16]) (edaspidi „2014. aasta suunised“) asjaomastes sätetes.

(41) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt võib siseturuga kokkusobivaks pidada abi teatud majandustegevuse või majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.

(42) Abikavade hindamisel võeti arvesse ka 2014. aasta suuniseid, mis kehtisid kavade SA.50787 ja SA.50837 heakskiitmise ajal.

(43) Konkreetsemalt hindas komisjon kahe kava – SA.50787 ja SA.50837 – siseturuga kokkusobivust 2014. aasta suuniste I osa („Ühised hindamispõhimõtted“) ja II osa peatüki 1.1.1.1 („Abi põllumajandusliku esmatootmisega seotud põllumajanduslikes majapidamistes materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse tehtavateks investeeringuteks“) põhjal.

([14]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 64.

([15]) Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (kodifitseeritud tekst) (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9).

([16]) ELT C 204, 1.7.2014, lk 1, muudetud teatisega, mis avaldati ELTs C 390, 24.11.2015, lk 4.

(44) Selle hinnangu põhjal järeldas komisjon oma menetluse algatamise otsuses, et abi, mida kavatseti anda **pärast** kahe abikava heakskiitmist ja pärast Tšehhi ametiasutustele otsusest teatamist, oli ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt siseturuga kokkusobiv.

(45) Selles etapis ei saanud komisjon aga teha sama järeldust abi kohta, mida anti suurettevõtjatele **enne**, kui abikavadest SA.50787 ja SA.50837 oli teatatud ja need olid komisjoni otsusega heaks kiidetud. Nende abikavade hindamisest ilmnes, et kuigi abi vastas 2014. aasta suuniste II osa peatükis 1.1.1.1 sätestatud eritingimustele, esines kahtlusi seoses abi ergutava mõju olemasoluga ja seega järgmistel põhjustel seoses sellega, kas kõnealune abi on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt siseturuga kokkusobiv.

(46) Kooskõlas 2014. aasta suuniste punktiga 66 võib abi pidada siseturuga kokkusobivaks üksnes juhul, kui sellel on ergutav mõju. Lisaks oli abil kõnealuse punkti kohaselt ergutav mõju siis, kui see muutis ettevõtja käitumist nii, et ta hakkas tegelema lisategevusega, mida ta ilma abita ei oleks teinud või oleks teinud piiratult või eri viisil.

(47) Vastavalt 2014. aasta suuniste punktile 70 ei pidanud komisjon abi abisaaja jaoks ergutavaks siis, kui asjaomase projekti või tegevusega seonduvat tööd oli alustatud juba enne abisaaja abitaotluse esitamist riigiasutusele. Selline abitaotlus pidi sisaldama vähemalt taotleja nime ja ettevõtja suurust, projekti või tegevuse kirjeldust, sealhulgas selle asukohta ning algus- ja lõppkuupäeva, projekti läbiviimiseks vajalikku abisummat ja rahastamiskõlblikke kulusid.

(48) 2014. aasta suuniste punkti 35 alapunkti 25 kohaselt tähendas „projekti või tegevusega seotud tööde algus“ investeeringuga seotud tegevuse või ehitustööde alustamist või esimest kindlat kohustust tellida seadmeid või teenuseid või muud kohustust, mis tegi projekti või tegevuse pöördumatuks, olenevalt sellest, kumb oli varajasem.

(49) Lisaks pidid suurettevõtjad 2014. aasta suuniste punkti 72 kohaselt taotluses selgitama, mis oleks juhtunud siis, kui abi ei oleks antud (seda nimetatakse vastupidiseks stsenaariumiks), ja esitama dokumentaalsed tõendid taotluses kirjeldatud vastupidise stsenaariumi toetamiseks. 2014. aasta suuniste punkti 73 kohaselt pidi abi andev ametiasutus kontrollima vastupidise stsenaariumi usaldusväärsust ja kinnitama, et abil oli soovitud ergutav mõju.

(50) Mis puudutab suurettevõtjate suhtes kehtivat lisatingimust esitada vastupidine stsenaarium, siis osutas komisjon menetluse algatamise otsuses mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlusele, mis on esitatud määruse (EL) nr 702/2014 I lisas, ([17]) ja liidu kohtute asjaomasele kohtupraktikale ([18]).

(51) Komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 I lisa artikli 2 lõike 1 kohaselt kuulusid VKEde kategooriasse ettevõtjad, millel oli vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületanud 50 miljonit eurot ja/või mille aastabilansi kogumaht ei ületanud 43 miljonit eurot.

(52) Määruse (EL) nr 702/2014 I lisa artikli 3 lõike 1 kohaselt tähendas autonoomne ettevõtja igat ettevõtjat, mis ei olnud partnerettevõtja kõnealuse artikli lõike 2 tähenduses ega sidusettevõtja lõike 3 tähenduses.

(53) Määruse (EL) nr 702/2014 I lisa artikli 4 lõike 2 kohaselt ei toonud see, kui ettevõtja leidis kontode sulgemise päeval, et ta oli aasta jooksul ületanud või langenud allapoole artiklis 2 sätestatud töötajate arvu või rahalisi ülemmäärasid, kaasa keskmise suurusega, väikese või mikroettevõtte staatuse kaotust, välja arvatud juhul, kui ülemmäärasid ületati kahel järjestikusel arvestusperioodil.

([17]) Määrus (EL) nr 702/2014 asendati komisjoni 14. detsembri 2022. aasta määrusega (EL) 2022/2472, millega tunnistatakse teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks (ELT L 327, 21.12.2022, lk 1). Kõnealuse määruse I lisa ei muudetud.

([18]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 105–113.

(54) Selle kohta esitati menetluse algatamise otsuse põhjendustes 109–113 järgmine arutluskäik.

(55) Määruse (EL) nr 702/2014 põhjenduses 40 on selgitatud, et kõnealuses määruses kasutatud VKE määratlus põhineb määratlustel, mis on sätestatud komisjoni soovituses 2003/361/EÜ, ([19]) eesmärgiga kõrvaldada erinevused, mis võivad põhjustada konkurentsimoonutusi, hõlbustada VKEdega seonduvate liidu ja liikmesriikide eri algatuste kooskõlastamist ning tagada halduse selgus ja õiguskindlus.

(56) Määruse (EL) nr 702/2014 põhjenduses 39 on selgitatud VKEde ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohasest teavitamisnõudest vabastamise põhjuseid: „VKEdel on töökohtade loomisel oluline osa ja nad on üldises mõttes ühiskonna stabiilsuse ja majandusarengu edendajad. VKEde arengut võivad aga piirata turutõrked, mis põhjustavad VKEdele tüüpilisi raskusi. VKEdel on tihtipeale raskusi kapitali või laenu saamisega, sest teatavatel finantsturgudel peljatakse riske ja nad ise suudavad pakkuda üksnes piiratud tagatisi. Nende vähesed vahendid võivad piirata ka nende juurdepääsu teabele, eelkõige uut tehnoloogiat ja võimalikke turge käsitlevale teabele. Selleks et hõlbustada VKEde majandustegevuse arengut, tuleks käesoleva määrusega vabastada aluslepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud teavitamiskohustusest teatavad abiliigid, kui abi antakse VKEdele."

(57) Nagu on märgitud liidu kohtute arvukates kohtuotsustes, peaks olema õigus kasutada VKE staatusest tulenevaid eeliseid üksnes sellistel ettevõtjatel, kellel esineb VKEdele tüüpilisi raskusi. Liidu kohtute kohtupraktika kohaselt peab VKE määratlust tõlgendama kitsalt, sest VKE staatusega kaasnevad soodustused on enamjaolt (eeskätt riigiabi valdkonnas) erandid üldnormidest ([20]). Sellest VKEde kategooriast on vaja jätta välja need ettevõtjate rühmad, mille majanduslik võim ületab VKE oma, isegi kui nad formaalselt vastavad VKE määratluses sätestatud kriteeriumidele ([21]). Samuti tuleb tagada, et VKE määratlust puhtformaalsetel põhjendustel ära ei kasutataks ([22]). Kõnealuse kohtupraktika kohaselt on komisjonil juhul, kui asjaomasel ettevõtjal ei esine VKEdele tüüpilisi raskusi, õigus keelduda teda VKEna tunnustamast. Selles kohtupraktikas juhindutakse kasuliku mõju põhimõttest, säilitades liidu õiguse kasuliku mõju.

([19]) Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ, milles käsitletakse mikroettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

([20]) Kohtuotsus C-110/13, HaTeFo, ECLI:EU:C:2014:114, punkt 32.

([21]) Vt eelkõige otsused järgmistes kohtuasjades (rõhuasetus lisatud):

— C-516/19, NMI Technologietransfer, ECLI:EU:C:2020:754, punktid 31–34 (kohtuasi käsitles VKE määratluse tõlgendamist komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (üldise grupierandi määruse) alusel) („34. Nagu nähtub eelkõige 2003. aasta soovituse põhjendusest 9, millel – nagu on märgitud määruse nr 651/2014 põhjenduses 30 – põhineb selle määruse I lisas määratletud mõiste „VKE", on selle kriteeriumi eesmärk seega paremini mõista VKEde tegelikku majanduslikku olukorda ja **jätta sellest kategooriast välja need ettevõtjate rühmad, mille majanduslik võim ületab VKE oma, selleks et VKE kategooria jaoks ette nähtud erieeskirjadest ja neid soodustavatest meetmetest saaksid kasu ainult seda tegelikult vajavad ettevõtjad** (vt analoogia alusel 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsus HaTeFo, C-110/13, EU:C:2014:114, punkt 31).");

— C-91/01, Itaalia *vs.* komisjon, ECLI:EU:C:2004:244, punktid 31 ja 50–54 („51. Nagu kohtujurist oma arvamuse punktis 33 märkis, tuleb seetõttu iseseisvuse kriteeriumi sellest eesmärgist lähtudes tõlgendada nii, et kui sellest ettevõtjast kuulub suurele ettevõtjale vähem kui 25 %, mistõttu see **vastab formaalselt seega nimetatud kriteeriumile, aga mis tegelikkuses moodustab osa suurest ettevõtjate grupist, ei saa seda siiski pidada selle kriteeriumiga vastavuses olevaks**.");

— C-110/13, HaTeFo, ECLI:EU:C:2014:114, punktid 34 ja 39 („34. Järelikult tuleb VKE soovituse lisa artikli 3 lõike 3 neljandat lõiku **tõlgendada nimetatud eesmärgist lähtudes** nii, et **ettevõtjaid, kellel formaalselt puuduvad** käesoleva kohtuotsuse punktis 28 **nimetatud suhted**, kuid kes **sellest hoolimata kujutavad endast üht majandusüksust** ühe füüsilise isiku või ühiselt tegutsevate füüsiliste isikute rühma tegevuse tõttu, **peab samuti käsitama seotud ettevõtjatena** selle sätte tähenduses, kui nende tegevus või osa tegevusest toimub samal asjaomasel turul või lähiturgudel (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 51).");

— T-137/02, Pollmeier *vs.* komisjon, ECLI:EU:T:2004:304, punktid 61–62 („62. Soovituse 96/280 lisa artikli 1 lõikeid 3 ja 4 **tuleb seega tõlgendada seda eesmärki arvestades** nii, et sama artikli lõikes 1 osutatud piirmäärade arvutamisel tuleb arvesse võtta ettevõtte andmeid, isegi kui sellest kuulub teisele ettevõttele vähem kui 25 %, kui need **ettevõtted, olles küll formaalselt eraldatud, moodustavad majandusüksuse** (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Itaalia *v.* komisjon, punkt 51).").

([22]) Kohtuotsused C-91/01, Itaalia *vs.* komisjon, ECLI:EU:C:2004:244, punkt 50, ja C-110/13, HaTeFo, ECLI:EU:C:2014:114, punkt 33.

(58) Määruse (EL) nr 702/2014 I lisa artikli 4 lõikega 2 antakse VKEdele võimalus säilitada oma staatus hoolimata sellistest muudatustest, mida peetakse ajutisteks ja muutuvateks („välja arvatud juhul, kui ülemmäärasid ületatakse kahel järjestikusel arvestusperioodil“). Sellise võimaluse pakkumine ettevõtjatele, mille struktuur on ühinemise või omandamise tulemusel muutunud omandi tagajärjel tegelikult alaliselt muutunud, mistõttu nende asjaomased töötajate arvu või rahalised ülemmäärad ületavad püsivalt VKEdele lubatud näitajaid, oleks vastuolus kasuliku mõju põhimõttega. Järelikult, kui tegelikust majanduslikust olukorrast nähtub, et teatav ettevõtja ei ole tegelikult VKE, siis isegi kui seda konkreetset olukorda ei ole määruse (EL) nr 702/2014 VKE määratlust käsitleva I lisa artikli 4 lõikes 2 kirjeldatud, ei tohiks selline ettevõtja pärast kõnealust omandi muutumist VKE staatusest kasu saada.

(59) Kooskõlas komisjoni järjepideva tõlgendusega, milles tuginetakse kasuliku mõju põhimõttele, nagu seda on väljendatud liidu kohtute VKE määratlust käsitlevas kohtupraktikas (põhjendus 57), ei kohaldata seega määruse (EL) nr 702/2014 I lisa artikli 4 lõiget 2 selliste ettevõtjate puhul, kes ületavad ühinemise või omandamise tulemusel muutunud struktuuri või omandi tõttu VKEde suhtes kehtivaid asjaomaseid ülemmäärasid. Sel juhul arvestatakse hindamisel sellise tehingu toimumise aega, mille tagajärjel sai ettevõtjast alaliselt suurema ettevõtja osa, mitte taotluse esitanud juriidilise isiku kontode sulgemise aega.

(60) Selle põhjal järeldati menetluse algatamise otsuse põhjenduses 114, et kuni nende kahe abikava heakskiitmiseni võib küll anda abi väikestele ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtjatele vastavate määruse (EL) nr 702/2014 kohaste grupierandi alla kuuluvate meetmete alusel, kuid puudub kehtiv heakskiidetud abikava, mis võimaldaks anda abi suurettevõtjatele. Sellest järeldub, et suurettevõtjatele abi andmisel rikuti ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohast teavitamiskohustust.

(61) Nagu on selgitatud eespool põhjenduses 10, oli mõlema abikava (SA.50787 ja SA.50837) eesmärk asendada kehtivad grupierandi alla kuuluvad meetmed SA.46621 (2016/XA) ja SA.46972 (2016/XA), et luua alus ka suurettevõtjatele abi andmiseks.

(62) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et mõlema grupierandi alla kuuluva kava alusel anti investeeringuteks ettenähtud abi teatavatele ettevõtjatele, keda abi andmise ajal käsitati algselt VKEdena. Teabe põhjal, mille Tšehhi ametiasutused esitasid 8. novembril 2018, ([23]) ilmnes nende läbiviidud järelkontrollist, et kõnealused abisaajad ei vastanud komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 I lisas sätestatud VKE määratlusele, nagu seda on tõlgendatud liidu kohtute asjaomast määratlust käsitlevas kohtupraktikas. Selle põhjal leidis komisjon menetluse algatamise otsuses, ([24]) et need abisaajad olid abi andmise ajal suurettevõtjad.

(63) Oma menetluse algatamise otsuses tuletas komisjon meelde, et komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 kohaselt teatamiskohustusest vabastatud kavade alusel antud ja investeeringuteks ettenähtud abi puhul ei nõutud vastupidist stsenaariumit, sest kõnealune abi pidi piirduma VKEdega ([25]). Seepärast avaldas komisjon kahtlust seoses sellega, kas need abisaajad, kes olid suurettevõtjad ja said abi ühe või mõlema grupierandi alla kuuluva kava alusel (põhjendus 62), tegelikult esitasid vastupidise stsenaariumi ([26]).

(64) Kuna vastupidise stsenaariumi ja lisadokumentide esitamine oli üks suurettevõtjatele antava abi ergutava mõju olemasoluga seotud nõue, siis järeldas komisjon, et enne kahest abikavast – SA.50787 ja SA.50837 – teatamist suurettevõtjatele antud abil ei tundunud olevat ergutavat mõju.

(65) Lisaks avaldas komisjon kahtlust seoses enne kavadest SA.50787 ja SA.50837 teatamist suurettevõtjatele antud abi proportsionaalsusega, eelkõige seoses täiendavate netokulude meetodit käsitleva kriteeriumiga 2014. aasta suuniste punktide 95–97 alusel. Komisjon leidis, et kuna vastupidist stsenaariumi tõenäoliselt ei esitatud, ([27]) ei saanud Tšehhi ametiasutused tagada, et abisummad vastasid asjaomases piirkonnas investeeringu tegemise täiendavatele netokuludele võrreldes stsenaariumiga, kus abi ei oleks antud ([28]).

([23]) Viitenumber 3957-2/2018-SZEU-ZEMZP, Tšehhi ametiasutuste esitatud lisateave ja lisatud teatised haldusmenetluste algatamise kohta.
([24]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 104–114.
([25]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 115.
([26]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 115.
([27]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 115.
([28]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 121.

(66) Selle arutluskäigu põhjal järeldas komisjon menetluse algatamise otsuses, et esines kahtlusi seoses suurettevõtjatele enne komisjoni heakskiidu saamist antud abi ergutava mõju olemasoluga ja selle vastavusega proportsionaalsuse põhimõttele ([29]).

(67) Nendel alustel algatas komisjon ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohase menetluse ning kutsus kõiki kolmandaid isikuid, keda kõnealune abi võis mõjutada, ja Tšehhit esitama oma märkusi. Samal ajal kutsus komisjon Tšehhit esitama kogu teavet, mis võiks aidata abi hinnata.

4. **TŠEHHI TÄHELEPANEKUD**

(68) Oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta kinnitasid Tšehhi ametiasutused, et kaks grupierandi alla kuuluvat kava (SA.46621 (2016/XA) ja SA.46972 (2016/XA)) piirdusid VKEdega, ning selgitasid, et ainus põhjus, miks abi anti ka suurettevõtjatele, oli Tšehhi ametiasutuste ekslik hinnang nende abisaajate suuruse kohta. Tšehhi ametiasutused väitsid, et abi piirdumine VKEdega tehti selgeks siseriiklikus õiguslikus aluses esitatud viitega määruse (EL) nr 702/2014 artiklile 14 ja seda ei olnud vaja muus vormis korrata. Samuti selgitasid nad, et esines haldusvigu, mille tulemusel käsitati teatavaid suurettevõtjatest abisaajaid abi andmise ajal ekslikult VKEdena, ja ametiasutuste järelkontrollist ilmnes, et esialgne hinnang oli vale.

(69) Tšehhi kinnitas, et ta alustas 2019. aasta jaanuaris tagasinõudmismenetluse seoses abiga, mida anti seitsmele kindlakstehtud abisaajale, kes olid abi saamise ajal suurettevõtjad. Need tagasinõudmismenetlused olid seotud abiga, mida anti aastatel 2016 ja 2017 ühe või mõlema grupierandi alusel.

(70) Tšehhi ametiasutused selgitasid, et Tšehhi põllumajandusministeeriumi eesmärk oli anda kõnealusel kahel aastal abi ainult VKEdele. Õiguslik alus (subsiidiumiprogrammi riiklikud eeskirjad) sisaldas viidet määruse (EL) nr 702/2014 artiklile 14, mille kohaselt abi piirdus VKEdega. Seega ei sisaldanud see suurettevõtjate suhtes kohaldatavaid lisatingimusi käsitlevaid küsimusi (vastupidine stsenaarium, proportsionaalsuse kriteerium).

(71) Samal ajal leidsid Tšehhi ametiasutused oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta, et kuigi vastupidiseid stsenaariume ei esitatud ja liikmesriigi ametiasutused neid ei hinnanud, võib leida, et suurettevõtjatele ekslikult antud abil oli ergutav mõju.

(72) Sellega seoses väitsid Tšehhi ametiasutused, et viljapuuaedade ümberkorraldamisse ja kastmissüsteemidesse tehtud investeeringutega kaasnevad suured kulud, mida abisaajad ei oleks ilma abita kandnud. Tšehhi ametiasutuste arvamuse kohaselt kinnitab seda asjaolu, et alates 2018. aastast, mil heakskiidetud abikavad suurettevõtjate kasuks puudusid, ei ole suurettevõtjad rajanud uusi viljapuuaedu ega teinud ka investeeringuid tilkkastmise taristusse. Selle põhjal leidsid Tšehhi ametiasutused, et suurettevõtjatest abisaajad, kes aastatel 2016–2017 ühe või mõlema grupierandi alla kuuluva kava alusel abi said, ei oleks ilma abita neid investeeringuid teinud.

(73) Seepärast leiab Tšehhi, et nende juhtumite puhul oli abil tegelikult ergutav mõju.

(74) Samuti oli see abi Tšehhi ametiasutuste arvamuse kohaselt proportsionaalne, sest viljapuuaedade rajamiseks tehtavate investeeringute maksimaalse abisumma ülemmääraks kehtestati 240 000 Tšehhi krooni hektari kohta, kui tegelikud kulud võivad suurettevõtjate puhul olla ligikaudu 500 000 Tšehhi krooni ja rohkem. Arvestades maksimaalset võimalikku abisummat, leidsid Tšehhi ametiasutused, et isegi ilma vastupidist stsenaariumit hindamata võib eeldada, et projekti sisemine tulumäär oli mõistlik ja et abi tagajärjel ei tõusnud see üle tavapärase taseme.

([29]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 116 ja 122.

(75) Samuti lisas Tšehhi, et olukord, kus suurettevõtjad ei investeeri viljapuuaedade rajamisse ja tilkkastmise taristusse, on väga halb. Tšehhi ametiasutused selgitasid, et viljapuuaedade all olev ala on Tšehhis pikka aega vähenenud ning vanade viljapuuaedade osakaal on suur ja kasvuteel.

5. **HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED**

(76) Komisjonile esitasid märkusi viis kolmandat isikut, kes kõik said abi ühe või mõlema abikava alusel. Kooskõlas määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punktiga h saab neid kõiki seega käsitada huvitatud isikutena.

(77) Põhjenduses 69 nimetatud tagasinõudmismenetlus puudutas kõiki kõnealust viit abisaajat. Ülejäänud kaks abisaajat, keda tagasinõudmismenetlus puudutas (RBQ SADY s.r.o. ja M+A+J s.r.o.), märkusi ei esitanud.

(78) Nende viie abisaaja esitatud märkused kinnitasid järgmist.

1) Kõik viis abisaajat märkisid vähemalt ühes oma 2016. ja 2017. aastal esitatud abitaotluses, et nende staatus abi andmise ajal oli suurettevõtja, mitte VKE. Igal juhul ilmnes nende suurettevõtja staatus abitaotlustele lisatud dokumentidest. Nad märkisid, et nende jaoks ei olnud asjaomasel ajal selge, et abi piirdus VKEdega. Nad lisasid, et siseriiklikus õiguslikus aluses („Abi andmise põhimõtted“, põhjendus 16) ei olnud abikõlblikkuse tingimuste seas nimetatud abisaaja suurust.

2) Kõik viis abisaajat selgitasid, et abi andev ametiasutus (riiklik põllumajandus- ja sekkumisfond) tegi järgnevalt järelkontrolli, mille käigus leidis kinnitust, et abi kasutati eesmärgipäraselt, samuti ei tehtud kindlaks väärkäitumist ega vigu.

3) 2019. aasta jaanuaris algatas Tšehhi põllumajandusministeerium seitsme abisaaja suhtes tagasinõudmis-menetluse.

4) Seitsmele abisaajale suunatud tagasinõudmisotsustes märgiti, et neile abi andes rikuti ELi õigust ja siseriiklikku õiguslikku alust, mille kohaselt said abi kasutada ainult mikroettevõtjad ja VKEd. Abisaajad sellele tingimusele ei vastanud.

5) 2019. aasta septembris esitasid kõik viis menetluse algatamise otsuse kohta märkusi esitanud abisaajat Praha linnakohtule eraldi hagid, taotledes Tšehhi põllumajandusministeeriumi tagasinõudmisotsuste tühistamist.

(79) Kokkuvõte menetluse algatamise otsuse kohta esitatud märkustest.

Äriühingu POMONA Těšetice a.s. ([30]) *märkused*

(80) POMONA Těšetice a.s. sai mõlema abikava alusel abi 2016. aasta detsembris.

(81) Oma märkustes väitis POMONA Těšetice a.s., et abi andmise otsusega tekitati õiguspärane ootus. Äriühing väidab, et abi kasutati kooskõlas õiguslikus aluses kehtestatud eesmärgiga.

(82) POMONA Těšetice a.s. selgitas, et õigusliku aluse („Abi andmise põhimõtted“, põhjendus 16) põhjal ei olnud võimalik järeldada, et abi pidi piirduma ainult VKEdega. Äriühing väitis, et ta oli märkinud abitaotluses oma suuruse õigesti – suurettevõtjana.

(83) POMONA Těšetice a.s. lisas oma märkustele vastupidise stsenaariumi, milles on selgitatud olukorda juhul, kui abi ei oleks saadud, ja väitis, et abi oli proportsionaalne.

Äriühingu ÚSOVSKO EKO s.r.o ([31])*. märkused*

(84) ÚSOVSKO EKO s.r.o. sai abi viljapuuaedade ümberkorraldamiseks (abikava SA.50787) 2016. aasta detsembris ja 2017. aasta detsembris.

([30]) a.s. – „akciová společnost“ (piiratud vastutusega äriühing).
([31]) s.r.o. – „společnost s ručením omezeným“ (osaühing).

(85) ÚSOVSKO EKO s.r.o. väitis, et ta oli tegutsenud heas usus, ja tugines õiguspärasele ootusele, sest ta oli mõlema aasta abitaotluses õigesti märkinud, et tema staatus on suurettevõtja. ÚSOVSKO EKO s.r.o. esitas koopiad oma mõlema aasta abitaotlusest, millest nähtus, et küsimus abitaotleja suuruse kohta oli esitatud ainult 2017. aasta abitaotluses. Äriühing märkis oma suuruseks suurettevõtja.

(86) ÚSOVSKO EKO s.r.o. väidab, et põllumajandusministeeriumi otsus abi tühistada oli ebaseaduslik, sest sisuliselt rikuti sellega haldusmenetlusi käsitlevaid sätteid.

(87) ÚSOVSKO EKO s.r.o. väidab, et aastatel 2008–2018 ei olnud siseriiklikus õiguslikus aluses („Abi andmise põhimõtted“, põhjendus 16) sõnaselgelt sätestatud tingimust, et abisaajad peavad olema VKEd. Siseriiklikus õiguslikus aluses olid abikõlblikud abisaajad määratletud kui „põllumajandusliku tootmisega tegelevad ettevõtjad“ ([32]). Äriühingu ÚSOVSKO EKO s.r.o. väitel sisaldab siseriiklik õiguslik alus viidet määruse (EL) nr 702/2014 artiklile 14 ([33]) üksnes alates 2015. aastast, kuid selles ei ole suurettevõtjaid abikõlblike abisaajate rühmast sõnaselgelt välja jäetud. Samuti ei ole muudetud abikõlblike abisaajate määratlust.

(88) Äriühingu ÚSOVSKO EKO s.r.o. väitel ei olnud Tšehhi põllumajandusministeerium aastatel 2015–2017 teadlik asjaolust, et määruse (EL) nr 702/2014 alusel ei tohtinud suurettevõtjatele investeeringuteks ettenähtud abi anda. Nende sõnaselge väljajätmine tehti õiguslikus aluses alles 2018. aastal ja sellest aastast alates ei ole ÚSOVSKO EKO s.r.o. enam abi taotlenud.

(89) ÚSOVSKO EKO s.r.o. lisas komisjonile esitatud märkustele vastupidise stsenaariumi, milles on selgitatud olukorda juhul, kui abi ei oleks saadud. Äriühing leiab, et abil oli ergutav mõju ja see oli proportsionaalne.

Äriühingu ÚSOVSKO AGRO s.r.o. märkused

(90) ÚSOVSKO AGRO s.r.o. sai mõlema abikava alusel abi 2017. aasta detsembris.

(91) Oma märkustes väitis ÚSOVSKO AGRO s.r.o., et ta oli tegutsenud heas usus, ja tugines õiguspärasele ootusele, sest ta oli mõlemas abitaotluses õigesti märkinud, et tema staatus on suurettevõtja. ÚSOVSKO AGRO s.r.o. esitas oma abitaotluste koopiad. Äriühing oli mõlemas abitaotluses märkinud oma suuruseks suurettevõtja.

(92) ÚSOVSKO AGRO s.r.o. leiab, et põllumajandusministeeriumi otsus abi tühistada on ebaseaduslik, sest sisuliselt rikutakse sellega haldusmenetlusi käsitlevaid sätteid.

(93) Sarnaselt teistele menetluse algatamise otsuse kohta märkusi esitanud abisaajatele väitis ka ÚSOVSKO AGRO s.r.o., et aastatel 2008–2018 ei olnud siseriiklikus õiguslikus aluses („Abi andmise põhimõtted“, põhjendus 16) sõnaselgelt sätestatud tingimust, et abisaajad peavad olema VKEd. Siseriiklikus õiguslikus aluses olid abikõlblikud abisaajad määratletud kui „põllumajandusliku tootmisega tegelevad ettevõtjad“ ([34]). Siseriiklik õiguslik alus sisaldab viidet määruse (EL) nr 702/2014 artiklile 14 alates 2015. aastast, kuid selles ei ole suurettevõtjaid abikõlblike abisaajate hulgast sõnaselgelt välja jäetud. Samuti ei ole muudetud abikõlblike abisaajate määratlust.

(94) Äriühingu ÚSOVSKO AGRO s.r.o. väitel ei olnud Tšehhi põllumajandusministeerium aastatel 2015–2017 teadlik asjaolust, et määruse (EL) nr 702/2014 alusel ei tohtinud suurettevõtjatele abi anda. Selline sõnaselge piirang esitati õiguslikus aluses alles 2018. aastal ja sellest aastast alates ei ole ÚSOVSKO AGRO s.r.o. enam abi taotlenud.

(95) ÚSOVSKO AGRO s.r.o. lisas märkustele vastupidise stsenaariumi, milles on selgitatud olukorda juhul, kui abi ei oleks saadud. Äriühing leiab, et abil oli ergutav mõju ja see oli proportsionaalne.

([32]) Seadus nr 513/1991 (õigusaktide kogumik), 2. jagu, hiljem seadus nr 89/2012 (õigusaktide kogumik), 420. jagu.

([33]) Määruse (EL) nr 702/2014 artikkel 14 „Abi põllumajandusliku esmatootmisega seotud põllumajanduslikele majapidamistele materiaalsesse ja mittemateriaalsesse varasse tehtavate investeeringute jaoks“.

([34]) Seadus nr 513/1991 (õigusaktide kogumik), 2. jagu, hiljem seadus nr 89/2012 (õigusaktide kogumik), 420. jagu.

Äriühingu SADY CZ s.r.o. märkused

(96) SADY CZ s.r.o. sai mõlema abikava alusel abi 2017. aasta detsembris.

(97) SADY CZ s.r.o. esitas oma abitaotluste koopiad. Ühes abitaotluses on õigesti märgitud, et äriühing oli suurettevõtja. Teise abitaotluse kohaselt oli äriühing keskmise suurusega ettevõtja. SADY CZ s.r.o. selgitas seda lahknevust haldusveaga ja esitas selle selgituse toetuseks väljavõtte äriregistrist, mis oli lisatud mõlemale abitaotlusele ja millest nähtus, et ta oli suurettevõtja.

(98) Kuna äriühingu suurus oli (ühes) abitaotluses õigesti esitatud, siis väitis SADY CZ s.r.o., et komisjon eksis, kui ta märkis menetluse algatamise otsuses, et Tšehhi ametiasutused „andsid abi suurettevõtjatele, keda nad pidasid VKEdeks“. SADY CZ s.r.o. väitel olid Tšehhi ametiasutused tegelikult teadlikud, et abi anti suurettevõtjale, sest see oli abitaotluses sõnaselgelt märgitud. Seepärast ei saanud Tšehhi ametiasutused kõnealust abisaajat VKEks pidada.

(99) SADY CZ s.r.o. väitel kontrollisid Tšehhi ametiasutused korduvalt, kas abi andmise tingimused olid täidetud.

(100) SADY CZ s.r.o. mainis oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta, et siseriiklikus õiguslikus aluses („Abi andmise põhimõtted“, põhjendus 16) ei olnud abisaaja suurust abikõlblikkuse tingimusena sätestatud.

(101) SADY CZ s.r.o. väitis oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta, et abil oli siiski ergutav mõju ja see oli proportsionaalne ning et Tšehhi ametiasutused kontrollisid nende kahe tingimuse täitmist. SADY CZ s.r.o. väitel koostas ta enne abi taotlemist sisedokumendi pealkirjaga „Kavatsus investeerida viljapuuaia uuendamisse“, milles ta hindas projekti kasumlikkust ning tõendas abi ergutavat mõju ja proportsionaalsust (sisemise tulumäära, nüüdispuhasväärtuse, kasumlikkuse indeksi ja tasuvusaja põhjal). Abi andvale ametiasutusele seda dokumenti aga ei esitatud. SADY CZ s.r.o. lisas selle dokumendi märkustele, mille ta komisjonile esitas. SADY CZ s.r.o. väitel ei saa teda karistada Tšehhi ametiasutuste haldusalase hooletuse tõttu.

(102) Määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõikele 3 osutades pakkus SADY CZ s.r.o. välja, et kahe grupierandi alla kuuluva kava alusel saadud abi võib käsitada nimetatud artikli alusel suurettevõtjatele antava sihtotstarbelise üksikabina.

Äriühingu Lužanská Zemědělská a.s. märkused

(103) Lužanská Zemědělská a.s. sai abi viljapuuaedade ümberkorraldamiseks aastatel 2016 ja 2017.

(104) Lužanská Zemědělská a.s. märkis, et 2016. aastal esitatud abitaotluse vorm ei sisaldanud küsimust taotleja suuruse kohta ja seetõttu ei saanud ta näidata, et ta on suuruselt suurettevõtja. 2017. aasta abitaotluse vorm juba sisaldas seda küsimust ja Lužanská Zemědělská a.s. märkis õigesti, et ta on suurettevõtja. Mõlemal aastal esitas äriühing ka äriregistri väljavõtte, millest nähtus tema omandistruktuur.

(105) Sarnaselt muudele kolmandatele isikutele, kes menetluse algatamise otsuse kohta märkusi esitasid, juhtis ka Lužanská Zemědělská a.s. tähelepanu asjaolule, et siseriiklikus õiguslikus aluses („Abi andmise põhimõtted“, põhjendus 16) ei olnud abikõlblikkuse tingimuste seas nimetatud abisaaja suurust. Lisaks väidab Lužanská Zemědělská a.s. määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõikele 3 osutades, et kõnealuse määrusega on sõnaselgelt lubatud anda abi suurettevõtjatele. Seega oli abi andmise põhimõtete täpse sõnastuse kohaselt abikõlblik „põllumajandusliku tootmisega tegelev ettevõtja“ (ilma et taotleja suuruse kohta oleks esitatud täiendavaid piiranguid).

(106) Äriühingu Lužanská Zemědělská a.s. väitel komisjon eksis, kui ta märkis menetluse algatamise otsuses, et Tšehhi ametiasutused „andsid abi suurettevõtjatele, keda nad pidasid VKEdeks“. Tegelikult olid Tšehhi ametiasutused teadlikud, et abi anti suurettevõtjale, sest 2017. aasta abitaotluses oli äriühingu Lužanská Zemědělská a.s. suurus sõnaselgelt märgitud ja 2016. aastal oli see ilmne esitatud äriregistri väljavõtte põhjal.

(107) Peale selle väidab Lužanská Zemědělská a.s., et kuigi ta oli 2017. aasta abitaotluses märkinud oma suuruseks suurettevõtja ja ametiasutused oleksid lisatud dokumentide põhjal pidanud olema teadlikud, et tema staatus on suurettevõtja, siis vormiliselt ei olnud ta 2016. ja 2017. aasta abitaotluste esitamise ajal suurettevõtja. Selle põhjused on järgmised.

a) Äriühing Lužanská Zemědělská a.s. sai 2016. aasta juulis osaks äriühingust Agrofert, ([35]) seega ei kaotanud ta 2016. aasta septembris ja seejärel 2017. aasta septembris abi taotledes määruse (EL) nr 702/2014 I lisa artikli 4 lõike 2 sõnastuse kohaselt oma VKE staatust.

b) Lužanská Zemědělská a.s. väitis oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta, et kõnealust artiklit ei tohi tõlgendada vastupidiselt selle sõnastusele, sest selline tõlgendus oleks vastuolus põhinõuetega, mis käsitlevad õiguskindlust nende isikute jaoks, kellele ELi õigus on suunatud, ning osutas sellega seoses kohtuasjas C-310/98, Met-Trans tehtud otsuse punktile 32 ([36]).

c) Lisaks tugines Lužanská Zemědělská a.s. õiguspärasele ootusele, sest tema arvamuse kohaselt oli abi proportsionaalne ja sellel oli ergutav mõju. Äriühingu väitel kontrollisid Tšehhi ametiasutused korduvalt, kas abi andmise tingimused on täidetud.

(108) Lužanská Zemědělská a.s. kordab, et teda ei saa karistada põhjusel, et Tšehhi ametiasutused ei nõudnud vastupidise stsenaariumi esitamist. Äriühing kinnitab, et ta esitas oma siseanalüüsi enne abi andmist ning et tegemist oleks „väga formaalse lähenemisviisiga, mille puhul ignoreeritaks täielikult tegelikku majanduslikku olukorda ja eeskätt eesmärki, milleks abi tegelikult antakse“.

(109) Äriühing lisas oma märkustele investeerimisprojekti finants- ja kasumlikkuse analüüsi. Komisjon märgib, et need dokumendid on esitatud 11. märtsil 2021, see tähendab pärast abi andmist ning pärast seda, kui abi andev ametiasutus oli abi andmise otsused tühistanud ja tagasinõudmismenetlus oli algatatud. Kõnealune kuupäev langeb kokku menetluse algatamise otsuse kohta märkuste esitamise kuupäevaga ja puuduvad viited selle kohta, millal need dokumendid tegelikult koostati.

(110) Samuti väitis Lužanská Zemědělská a.s., et kooskõlas määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõikega 3 oli kõnealune abi sihtotstarbelise üksikabina kättesaadav ka suurettevõtjatele.

6. **KOLMANDATE ISIKUTE MÄRKUSTE EDASTAMINE TŠEHHILE**

(111) Kooskõlas määruse (EL) 2015/1589 artikli 6 lõikega 2 esitas komisjon kolmandate isikute märkused 25. aprilli 2022. aasta kirjaga Tšehhile ja kutsus teda üles esitama oma tähelepanekuid ühe kuu jooksul alates kirja kuupäevast.

(112) Tšehhi ametiasutused vastasid 23. mai 2022. aasta kirjaga ja esitasid seejärel lisateavet 24. augusti 2022. aasta kirjas.

(113) Esimeses, 23. mai 2022. aasta kirjas kinnitas Tšehhi, et kolmandate isikute esitatud argumendid olid väga sarnased nendele argumentidele, mis nad esitasid siseriiklikus kohtumenetluses, mille nad kõik seoses Tšehhi põllumajandusministeeriumi tagasinõudmisotsustega algatasid.

([35]) Suurettevõtja.

([36]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 23. märts 2000, Met-Trans, liidetud kohtuasjad C-310/98 ja C-406/98, ECLI:EU:C:2000:154, punkt 32.

(114) Tšehhi nõustus kolmandate isikute argumendiga, et abi kasutati eesmärgipäraselt, kuigi seda anti suurettevõtjatele, kes ei olnud grupierandi alla kuuluvate kavade puhul abikõlblikud, ja ajal, mil suurettevõtjatele antud abist ei olnud teatatud. Tšehhi ametiasutused nõustusid ka sellega, et hoolimata vastupidise stsenaariumi puudumisest oli abil ergutav mõju, sest ilma abita ei oleks neid investeeringuid – peamiselt nende suurte kulude tõttu – tehtud. Samuti kordasid Tšehhi ametiasutused, et kuigi vastupidist stsenaariumit ei hinnatud, oli projektide sisemine tulumäär mõistlik ega tõusnud abi tagajärjel üle tavapärase taseme.

(115) Mis puudutab abikõlblike abisaajate suuruse sõnaselge piirangu puudumist siseriiklikus õiguslikus aluses, siis kordas Tšehhi, et õigusliku aluse eesmärk ja tähendus oli anda abi üksnes VKEdele. Sel eesmärgil oli õiguslikus aluses 2016. ja 2017. aastal sätestatud, et abi antakse määruse (EL) nr 702/2014 artikli 14 alusel, mis tähendab, et sellest tulenevalt oli see kättesaadav ainult VKEdele. Tšehhi ametiasutused juhtisid tähelepanu sellele, et ükski abisaaja, keda abi tagasinõudmine puudutas, ei vaidlustanud asjaolu, et ta oli suurettevõtja, seega algatasid Tšehhi ametiasutused tagasinõudmismenetlused.

(116) Mis puudutab seitsme siseriikliku kohtumenetluse seisu, siis teatasid Tšehhi ametiasutused, et kõnealuse kirja saatmise ajal oli Praha linnakohus viies kohtuasjas juba otsuse teinud ja hagid tagasi lükanud. Kaks hagejat (SADY CZ s.r.o. ja Lužanská Zemědělská a.s.) võtsid oma hagid tagasi. Ühes juhtumis (RBQ SADY s.r.o.) ei olnud kohus veel otsust teinud.

(117) Tšehhi ametiasutused selgitasid, et kõikides tehtud kohtuotsustes leidis Praha linnakohus, et põllumajandusministeerium oli tagasinõudmisotsused õigesti teinud. Samal ajal viitas kohus tagasinõudmismenetluse algatamise ajal kehtinud eelarve-eeskirjade seaduse nr 218/2000 (õigusaktide kogumik) paragrahvi 15 lõike 3 punktile c. Selle sätte kohaselt ei saa abisaaja kontole juba makstud abi hüvitamist nõuda, kui tagasinõudmise põhjus on asjaolu, et abi andmisel rikuti ELi või siseriiklikku õigust. Seega leidis Praha linnakohus, et kuigi põllumajandusministeerium oli kohustatud algatama menetluse abi tagasinõudmiseks, siis ei võimalda tagasinõudmismenetluse algatamise ajal kehtinud seaduse nr 218/2000 (õigusaktide kogumik) paragrahvi 15 lõike 3 punkt c ministeeriumil selle abi tagasinõudmist tegelikult täitmisele pöörata.

(118) 24. augusti 2022. aasta kirjas selgitasid Tšehhi ametiasutused, et seaduse nr 218/2000 (õigusaktide kogumik) paragrahvi 15 lõiget 3 muudeti 1. jaanuaril 2022 ja punkt c jäeti välja.

(119) Tšehhi ametiasutused jäid aga seisukohale, et nagu Praha linnakohus leidis, siis olenemata muudatusest ei võimalda õiguskindlus antud abi tagasi nõuda, sest seaduse nr 218/2000 (õigusaktide kogumik) muudatust ei saa kohaldada tagasiulatuvalt.

7. **ÕIGUSLIK HINNANG ABI KOHTA**

7.1. **Abi olemasolu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses**

(120) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 on sätestatud: „Kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“.

(121) Oma menetluse algatamise otsuses ([37]) järeldas komisjon esialgu, et ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud ning seega oli teatatud kavade SA.50787 ja SA.50837 näol selle artikli tähenduses tegemist riigiabiga.

(122) Üheltki kolmandalt isikult ega Tšehhilt saadud märkustes seda esialgset järeldust kahtluse alla ei seatud. Peale selle teatas Tšehhi ise nendest kavadest kui riigiabimeetmetest.

([37]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 58–62.

(123) Et meede liigituks selle artikli tähenduses riigiabiks, peavad seega olema täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused: i) meede peab olema seostatav riigiga ja rahastatud riigi ressurssidest; ii) meede peab andma abisaajale eelise; iii) see eelis peab olema valikuline ning iv) meede peab kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi ning liikmesriikidevahelist kaubandust.

(124) Tulenevalt asjaolust, et teatatud abimeetmed on reguleeritud õigusaktiga, mille alusel võib ilma edasiste rakendusmeetmeteta (põhjendus 16) anda üksikabi ettevõtjatele, kes on määratletud kõnealuses õigusaktis üldiselt ja abstraktselt (punktid 2.2.3, 2.2.4, 2.3 ja 2.4), leiab komisjon, et tegemist on abikavadega 2014. aasta suuniste punkti 35 alapunkti 4 tähenduses. Kavasid saab käsitada siseturuga kokkusobivana ainult siis, kui nende suhtes kehtib mõni ELi toimimise lepinguga ette nähtud erand (vt ka punkt 7.2).

(125) Kavad on riigiga seostatavad, sest need põhinevad põhjenduses 16 kirjeldatud õigusaktidel ja neid rakendab riigiasutus (põhjendus 19). Neid mõlemat rahastatakse riigieelarvest, seega riigi ressurssidest (põhjendus 19).

(126) Kavadega antakse abisaajatele eelis otsetoetuste vormis (põhjendus 19). Seega vabastatakse nende kavadega abisaajad kuludest, mida nad tavapärastel turutingimustel oleksid pidanud kandma.

(127) Kavad on valikulised, sest abi antakse ainult teatavatele ettevõtjatele, täpsemalt põllumajandussaaduste esmatootmisega tegelevatele ettevõtjatele.

(128) Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale näib ettevõtjale antav abi kahjustavat liikmesriikidevahelist kaubandust, kui see ettevõtja tegutseb ELi-sisesele kaubandusele avatud turul ([38]). Abisajad tegutsevad põllumajandussaaduste esmatootmise sektoris, kus toimub ELi-sisene kaubandus ([39]). Seega on see sektor ELi tasandil konkurentsile avatud ja seetõttu tundlik iga meetme suhtes, millega ühes või mitmes liikmesriigis tootmist soodustatakse. Seepärast võib kava kahjustada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust.

(129) Seepärast kinnitab komisjon oma esialgsed järeldused, mis on esitatud menetluse algatamise otsuse põhjendustes 58–62, ja kordab, et kahe kava alusel antud abi näol on tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

7.2. **Kavade olemasolu**

(130) Määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punktis d on abikava määratletud kui mis tahes õigusakt, mille alusel võidakse ilma edasiste rakendusmeetmeteta anda individuaalset abi õigusaktis üldiselt ja abstraktselt määratletud ettevõtjatele.

(131) Samuti järeldas komisjon oma menetluse algatamise otsuses ([40]) esialgu, et mõlema abimeetme – SA.50787 ja SA.50837 – näol oli tegemist kavaga kõnealuse määratluse ja 2014. aasta suuniste punkti 35 lõike 4 tähenduses, sest nende õiguslikus aluses ei nõutud abi andmiseks edasisi rakendusmeetmeid ning abisaajad olid määratletud üldiselt ja abstraktselt. Sama õiguslik alus ja järeldus kavade olemasolu kohta kehtib ka grupierandi alla kuuluvate abikavade SA.46621 (2016/XA) ja SA.46972 (2016/XA) puhul, mida kohaldati aastatel 2016 ja 2017, mil suurettevõtjatele ebaseaduslikult abi anti.

(132) Mis puudutab abimeetmete kavadeks liigitamist, siis väitsid kaks kolmandat isikut, SADY CZ s.r.o. (põhjendus 102) ja Lužanská Zemědělská a.s. (põhjendus 110), et neile antud abi oli määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 3 kohaselt tegelikult sihtotstarbeline üksikabi.

(133) Seoses selle väitega tuletab komisjon kõigepealt meelde sihtotstarbelise üksikabi määratluse. Määruse (EL) nr 702/2014 artikli 2 punkti 13 kohaselt tähendab sihtotstarbeline üksikabi abi, mida ei anta abikava alusel.

([38]) Vt eelkõige 13. juuli 1988. aasta otsus kohtuasjas C-102/87, Prantsuse Vabariik *vs.* Euroopa Ühenduste Komisjon, ECLI:EU:C:1988:391.

([39]) 2022. aastal oli ELi põllumajandusliku toidutööstuse maht aasta jooksul 401,5 miljardit eurot (allikas: Eurostat).

([40]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 63.

(134) Komisjon märgib aga, et käesoleval juhul anti äriühingutele SADY CZ s.r.o. ja Lužanská Zemědělská a.s. abi subsiidiumiprogrammi riiklike eeskirjade (põhjenduses 16 nimetatud õiguslik alus) alusel, ilma et oleks olnud vaja võtta edasisi rakendusmeetmeid. Suurettevõtjatele anti ekslikult abi grupierandi alla kuuluvate kavade raames, mis olid tegelikult avatud ainult VKEdele. Enne kõnealustele abisaajatele abi andmist ei teatatud komisjonile suurettevõtjatele antavast sihtotstarbelisest üksikabist. Suurettevõtjaid käsitles ainsana Tšehhi teade kavade SA.50787 ja SA.50837 kohta, mille ta esitas pärast seda, kui suurettevõtjatele oli abi juba antud. Ka 2016. ja 2017. aastal suurettevõtjatele antud abi põhines samal õiguslikul alusel, mida kohaldati grupierandi alla kuuluvate kavade suhtes ja millele hiljem osutati ka kavasid SA.50787 ja SA.50837 käsitlevas teates. Teiste sõnadega rakendati abi kõnealuste teatatud kavade alusel varem, samas kui enne nende rakendamist komisjonile sihtotstarbelisest üksikabist ei teatatud ja samuti ei olnud need allpool kirjeldatud põhjustel (põhjendused 138–164) hõlmatud grupierandit käsitleva määrusega (EL) nr 702/2014.

(135) Siseriiklikus õiguslikus aluses on esitatud abi olulised elemendid (rahastamiskõlblikud kulud ja abi osakaal) ning abstraktselt ja üldiselt määratletud abisaajad. Selle põhjal andsid Tšehhi ametiasutused abisaajatele abi, ilma et neil oleks olnud mingit kaalutlusõigust, mis oleks võimaldanud neil abi olulisi elemente ja abi andmise tingimusi mõjutada. Tšehhi ametiasutuste esitatud selgitust (põhjendus 68) arvestades leiab komisjon, et suurettevõtjatele anti grupierandi alla kuuluvate kavade alusel abi haldusvea, mitte kaalutlusõiguse teostamise tagajärjel.

(136) Seepärast järeldab komisjon, et abi, mida anti suurettevõtjatele ebaseaduslikult enne kavadest SA.50787 ja SA.50837 teatamist, kuid kooskõlas nende õigusliku alusega ja kõnealuse õigusliku aluse kohaselt VKEdele antava abiga võrdsetel tingimustel, anti kahe abikava raames määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punkti d tähenduses. Sellest tulenevalt ei nõustu komisjon äriühingute SADY CZ s.r.o. ja Lužanská Zemědělská a.s. argumendiga, et neile antud abi näol võiks olla tegemist määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 3 kohase sihtotstarbelise üksikabiga (vt ka põhjendused 142–164).

(137) Igal juhul ei saa komisjon nõustuda, et siseturuga on kokkusobiv sihtotstarbeline üksikabi, mis ei vasta kõikidele määruses (EL) nr 702/2014 sätestatud kokkusobivuse kriteeriumidele (vt põhjendused 149–161).

7.3. **Kavade ebaseaduslikuks liigitamine**

(138) Oma menetluse algatamise otsuses leidis komisjon, et suurettevõtjatele anti abi, ilma et komisjoni oleks sellest ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt eelnevalt teavitatud ([41]). Samal ajal ei saanud suurettevõtjatele antud abi grupierandi alla kuuluvate kavade alusel siseturuga kokkusobivaks pidada, sest määruse (EL) nr 702/2014 artiklit 14 kohaldati ainult VKEde suhtes. Sellest tulenevalt oli komisjon esialgu arvamusel, et kõnealuse suurettevõtjatele antud abi näol oli tegemist uue abiga, mis oli määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punkti f alusel ebaseaduslik.

(139) Oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta kinnitasid nii Tšehhi kui ka kolmandad isikud, et teatavatele suurettevõtjatele anti abi enne kuupäeva, mil komisjoni abikavadest SA.50787 ja SA.50837 teavitati.

(140) Komisjon tuletab meelde, et kaks kolmandat isikut, SADY CZ s.r.o. (põhjendus 102) ja Lužanská Zemědělská a.s. (põhjendus 110), pakkusid välja, et neile antud abi oli määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 3 kohaselt tegelikult sihtotstarbeline üksikabi. Seega ei liigituks kõnealune abi nende arvamuse kohaselt ebaseaduslikuks abiks, sest grupierandi alla kuuluvad kavad avaldati kooskõlas määrusega (EL) nr 702/2014.

([41]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 64–65.

(141) Selle väite analüüsimisel osutab komisjon määruse (EL) nr 702/2014 artiklile 3, kus on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikega 3 ette nähtud abist teavitamise kohustusest vabastamise tingimused. Nimetatud artiklis oli sätestatud, et abikavad, selliste kavade raames antav üksikabi ja sihtotstarbeline üksikabi olid siseturuga kokkusobivad aluslepingu artikli 107 lõike 2 või lõike 3 tähenduses ning need vabastati aluslepingu artikli 108 lõike 3 kohasest teatamiskohustusest, kui kõnealune abi vastas kõigile kõnealuse määruse I peatükis sätestatud üldtingimustele ning III peatükis asjaomase abiliigi kohta sätestatud eritingimustele.

(142) Seepärast hindab komisjon, kas äriühingutele SADY CZ s.r.o. ja Lužanská Zemědělská a.s. ning analoogia alusel ka teistele suurettevõtjatele antud abi võib pidada komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 artiklite 1 ja 6 alusel sihtotstarbeliseks üksikabiks.

7.3.1. *Määruse (EL) nr 702/2014 kohased abisaajad*

(143) Määruse (EL) nr 702/2014 artiklis 1 on sätestatud kõnealuse määruse reguleerimisala.

(144) Määruse (EL) nr 702/2014 artikli 1 lõike 1 punkti a alapunkti i kohaselt kohaldati kõnealust määrust abi suhtes, mida anti põllumajandussektoris tegutsevatele mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (põllumajanduslik esmatootmine, põllumajandustoodete töötlemine ja turustamine), välja arvatud artiklid 14, 15, 16, 18, 23 ja 25–28, mida kohaldati üksnes esmatootmisega tegelevate VKEde suhtes.

(145) Komisjon tuletab meelde, et määruse (EL) nr 702/2014 artiklis 14 olid sätestatud põllumajandusliku esmatootmisega seotud investeeringuteks antava abi tingimused ning seega moodustas see mõlema grupierandi alla kuuluva kava, SA.46621 (2016/XA) ja SA.46972 (2016/XA) õigusliku aluse. Nagu on märgitud eespool (põhjendus 134), andsid Tšehhi ametiasutused suurettevõtjatele ekslikult abi grupierandi alla kuuluvate kavade raames, mis olid tegelikult avatud ainult VKEdele. Ka 2016. ja 2017. aastal suurettevõtjatele antud abi põhines samal õiguslikul alusel, mida kohaldati grupierandi alla kuuluvate kavade suhtes ja millele hiljem osutati ka kavasid SA.50787 ja SA.50837 käsitlevas teates. Teiste sõnadega rakendati abi kõnealuste teatatud kavade alusel varem, samas kui enne nende rakendamist komisjonile sihtotstarbelisest üksikabist ei teatatud ja samuti ei olnud need allpool kirjeldatud põhjustel hõlmatud grupierandit käsitleva määrusega (EL) nr 702/2014.

(146) Määruse (EL) nr 702/2014 artikli 1 lõike 1 punktide b–e kohaselt võib järgmist liiki abi anda kõikidele ettevõtjatele, ilma suuruspiirangut kohaldamata:

„b) investeeringuteks ettenähtud abi põllumajanduslikus majapidamises asuva kultuuri- ja looduspärandi säilitamiseks;

c) abi loodusõnnetuste tekitatud kahju korvamiseks põllumajandussektoris;

d) põllumajandus- ja metsandussektoris teadus- ja arendustegevuseks antav abi;

e) metsandusele antav abi.“

(147) Mis puudutab muid määruses (EL) nr 702/2014 nimetatud abiliike, siis ei ole määruse (EL) nr 702/2014 artikli 1 lõike 1 punkti a alapunktis i sätestatud mingeid erandeid piirangust, mille kohaselt artiklite 14, 15, 16, 18, 23 ja 25–28 alusel antakse abi ainult VKEdele.

(148) Sellest järeldub, et suurettevõtjatele olid kas grupierandi alla kuuluva kava alusel või sihtotstarbelise üksikabina kättesaadavad ainult määruse (EL) nr 702/2014 artikli 1 punktides b–e loetletud abiliigid. Kõik muud kõnealuse määruse, sealhulgas artikli 14 reguleerimisalasse kuuluvad abiliigid piirdusid VKEdega. See iseenesest on piisav, et lükata tagasi väide, mille kohaselt suurettevõtjatele antud abi saab määruse (EL) nr 702/2014 alusel liigitada sihtotstarbeliseks abiks.

(149) Peale selle tuletab komisjon meelde, et määruse (EL) nr 702/2014 artikli 3 kohaselt peavad abikavad, selliste kavade raames antav üksikabi ja sihtotstarbeline üksikabi olema siseturuga kokkusobivad aluslepingu artikli 107 lõike 2 või 3 tähenduses ning need tuleb aluslepingu artikli 108 lõike 3 kohasest teavitamiskohustusest vabastada, kui kõnealune abi vastab kõigile kõnealuses määruses sätestatud kohaldatavatele tingimustele.

(150) Määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 1 kohaselt kohaldati määrust (EL) nr 702/2014 ainult abi suhtes, millel oli ergutav mõju.

(151) Vastavalt määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõikele 2 loeti abil olevat ergutav mõju, kui abisaaja oli asjaomasele liikmesriigile esitanud kirjaliku abitaotluse enne projekti või tegevusega seotud töö alustamist.

(152) Komisjon ei seadnud menetluse algatamise otsuses kahtluse alla seda, et abitaotlused olid õigesti esitatud, ning uurimise käigus leidis kinnitust, et see tingimus oli täidetud ja abi ei antud, kui enne seda ei olnud abitaotlust esitatud.

(153) Määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 3 kohaselt loeti suurettevõtjatele antaval sihtotstarbelisel üksikabil olevat ergutav mõju, kui lisaks [kõnealuse artikli] lõikes 2 sätestatud tingimuse täitmise tagamisele oli liikmesriik enne asjaomase üksikabi andmist kontrollinud, et abisaaja koostatud dokumentatsioon kinnitas, et abi toob kaasa ühe või mitu kõnealuse artikli lõike 3 punktides a–d loetletud tulemust.

(154) Määruse (EL) nr 702/2014 põhjenduse 24 kohaselt tuli liikmesriikidel määruse reguleerimisalasse kuuluvale suurettevõtjast abisaajale antava sihtotstarbelise üksikabi puhul lisaks VKEde suhtes kohaldatavatele ergutava mõjuga seotud tingimustele tagada ka see, et abisaaja on enne abitaotluse esitamist oma sisedokumendis analüüsinud abi saava projekti või tegevuse elujõulisust nii koos abiga kui ka ilma abita. Liikmesriik pidi kontrollima, et kõnealune sisedokument kinnitas projekti või tegevuse ulatuse või abi saava projektiga seoses abisaaja poolt kulutatava kogusumma olulist suurenemist või projekti või tegevuse lõpuleviimise olulist kiirenemist. Samuti pidi olema võimalik teha ergutav mõju kindlaks asjaolu alusel, et abi puudumisel ei oleks investeerimisprojekti või tegevust asjaomases maapiirkonnas sellisel kujul ellu viidud.

(155) Komisjoni arvamuse kohaselt oli määruse (EL) nr 702/2014 põhjenduses 24 kirjeldatud ja kõnealuse määruse artikli 6 lõike 3 kohaselt nõutav dokument tegelikult sisuliselt samaväärne vastupidise stsenaariumiga. Nagu ka vastupidise stsenaariumi puhul, oli liikmesriikidel enne sihtotstarbelise üksikabi andmist samuti kohustus kontrollida, kas abisaaja koostatud dokumentatsioon kinnitas, et abi toob kaasa ühe või mitu kõnealuse artikli lõike 3 punktides a–d loetletud tulemust.

(156) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kahtlust seoses sellega, kas abisaajad, kes olid abi andmise ajal suurettevõtjad, esitasid vastupidise stsenaariumi ([42]).

(157) Tšehhi ametiasutused ei esitanud uurimise käigus teavet, mis osutaks sellele, et nad olid enne abi andmist kontrollinud, kas abisaaja koostatud dokumentatsioon kinnitas, et abi toob kaasa ühe või mitu määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 3 punktides a–d loetletud tulemust. Pigem kinnitab Tšehhi ametiasutuste varasem selgitus, et teatavatele suurettevõtjatele anti abi, sest neid peeti ekslikult VKEdeks, komisjoni arvamuse kohaselt seda, et käesoleval juhul ei kohaldatud konkreetselt suurettevõtjatele antava abi suhtes kehtivaid tingimusi.

([42]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 115.

(158) Kaks abisaajat, kes tuginesid määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 3 kohast sihtotstarbelist üksikabi käsitlevale argumendile, SADY CZ s.r.o. ja Lužanská Zemědělská a.s., ei täpsustanud, kas nad esitasid liikmesriigi ametiasutustele eelhindamiseks kõnealuse määruse artikli 6 lõike 3 alusel nõutavad sisedokumendid. Nad mõlemad esitasid aga komisjonile oma abitaotluste koopiad, mille põhjal on võimalik järeldada, et abitaotlused neid dokumente ei sisaldanud. Sama kehtib kõikide teiste suurettevõtjate puhul, kes menetluse algatamise otsuse kohta tähelepanekuid esitasid. Tšehhi ametiasutused ei täpsustanud oma märkustes, kas nad said eelhindamiseks määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 3 alusel nõutavad sisedokumendid või mitte. Nad üksnes väljendasid arvamust, et suurettevõtjatele antud abi vastas ergutava mõju kriteeriumile ja oli proportsionaalne (põhjendused 71–74). Seepärast järeldab komisjon, et liikmesriigi ametiasutused ei kontrollinud eelnevalt vastavust määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 3 nõuetele.

(159) Määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 4 kohaselt loeti erandina kõnealuse artikli lõigetest 2 ja 3 maksusoodustuse vormis antaval abil olevat ergutav mõju, kui täidetud olid selles lõikes sätestatud tingimused. Uurimises käsitletavat abi anti otsetoetusena, mitte maksusoodustusena. Seepärast seda erandit ei kohaldatud.

(160) Samuti ei kohaldatud ergutavat mõju käsitlevat erandit, mis on sätestatud määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõikes 5, kus on loetletud abiliigid, mille puhul ergutava mõju olemasolu ei nõutud või millel loeti see olemas olevat. Kõnealune erand ei hõlmanud investeeringuteks antavat abi.

(161) Selle põhjal järeldab komisjon, et määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõikes 3 sätestatud tingimused ei olnud täidetud ning sellest tulenevalt ei saanud määrust (EL) nr 702/2014 kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 3 asjaomase abi suhtes kohaldada.

(162) Seega ei nõustu komisjon äriühingute SADY CZ s.r.o. ja Lužanská Zemědělská a.s. argumendiga, et neile (või teistele suurettevõtjatele) antud abi näol võiks olla tegemist määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 3 kohase sihtotstarbelise üksikabiga.

7.3.2. *Kokkuvõte*

(163) Kuna selline abi ei vastanud kõikidele määruse (EL) nr 702/2014 I peatükis sätestatud tingimustele, siis ei saanud kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 3 ([43]) vabastada seda ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohasest teavitamisnõudest.

(164) Komisjon järeldab, et Tšehhi ametiasutused ei täitnud oma kohustust, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 3, sest nad andsid teatavatele abisaajatele investeeringuteks ettenähtud abi enne, kui nad olid sellest teavitanud ja komisjon oli selle heaks kiitnud. Seepärast jääb komisjon seisukohale, et kõnealune abi tuleb lugeda ebaseaduslikuks abiks määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punkti f tähenduses.

7.4. **Abi kokkusobivus siseturuga**

(165) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt võib siseturuga kokkusobivaks pidada abi teatud majandustegevuse või majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.

(166) Oma menetluse algatamise otsuses uuris komisjon üksikasjalikult kahe kava, SA.50787 ja SA.50837 (sealhulgas suurettevõtjatele juba antud abi), vastavust asjaomasel ajal kohaldatavatele liidu riigiabi eeskirjadele ([44]). Käesoleval juhul olid need 2014. aasta suuniste I osa („Ühised hindamispõhimõtted“) ja II osa punkt 1.1.1.1 („Abi põllumajandusliku esmatootmisega seotud põllumajanduslikes majapidamistes materiaalsesse või immateriaalsesse varasse tehtavateks investeeringuteks“), mis kehtisid suurettevõtjatele abi andmise ajal ([45]).

([43]) Vt ka kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punkt 59.
([44]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 70–89.
([45]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 69.

(167) Seoses kavade vastavusega 2014. aasta suuniste punktis 1.1.1.1 investeeringuteks ettenähtud abi kohta sätestatud eritingimustele järeldas komisjon esialgu, et mõlemad kavad (sealhulgas suurettevõtjatele juba antud abi) vastavad nendele tingimustele.

(168) Mis puudutab hinnangut selle kohta, kas kavad vastavad ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 alusel ühistele hindamispõhimõtetele, mis on sätestatud 2014. aasta suuniste I osas, siis jõudis komisjon erinevatele esialgsetele järeldustele sellise abi puhul, mida anti enne sellest teavitamist, ja sellise abi puhul, mida anti alles pärast selle heakskiitmist ja Tšehhi teavitamist komisjoni otsusest.

(169) Kui komisjoni esialgses arvamuses kinnitati, et viimati nimetatud abi vastas ühistele hindamispõhimõtetele, ([46]) siis ei tehtud samasugust järeldust abi puhul, mida anti suurettevõtjatele enne sellest teavitamist. Konkreetsemalt väljendas komisjon kahtlust seoses sellega, kas kõnealune abi oli proportsionaalne ja kas sellel oli ergutav mõju ([47]).

(170) Komisjon tuletab meelde, et esines kahtlus seoses sellega, kas suurettevõtjad, kes said ekslikult abi grupierandi alla kuuluvate kavade raames ja kes sisuliselt rakendasid kavasid SA.50787 ja SA.50837 enne nendest teavitamist, esitasid vastupidise stsenaariumi ning kas antud abi vastas 2014. aasta suuniste punktides 95–97 sätestatud täiendavate netokulude meetodile. Komisjon leidis, et kuna vastupidist stsenaariumi tõenäoliselt ei esitatud, ei oleks Tšehhi ametiasutused tegelikult saanud kindlaks teha, et abisummad olid proportsionaalsed ja vastasid investeeringu tegemise täiendavatele netokuludele asjaomases piirkonnas, võrreldes seda stsenaariumiga, kus abi ei oleks antud.

(171) Komisjon tuletab meelde, et kõik abisaajad, kes menetluse algatamise otsuse kohta märkusi esitasid, märkisid vähemalt ühes oma 2016. ja 2017. aastal esitatud abitaotluses, et nende staatus abi andmise ajal oli suurettevõtja, mitte VKE. Igal juhul ilmnes nende staatus suurettevõtjana abitaotlustele lisatud dokumentidest.

(172) Samuti kinnitasid kõik abisaajad, kes menetluse algatamise otsuse kohta märkusi esitasid, et Tšehhi ametiasutused ei nõudnud vastupidise stsenaariumi esitamist, kuigi nad olid abitaotlustes või lisatud dokumentides märkinud, et nad on suurettevõtjad.

(173) Kõik abisaajad, kes menetluse algatamise otsuse kohta märkusi esitasid (põhjendused 76–110), väitsid, et kuigi vastupidist stsenaariumit ei esitatud ja Tšehhi ametiasutused seda ei kontrollinud, oli abil ergutav mõju. Enamik neist lisas kõnealuse vastupidise stsenaariumi komisjonile esitatud märkustele. Tšehhi ametiasutused toetasid menetluse algatamise otsusele märkusi esitanud abisaajate arvamust (põhjendus 71).

(174) Komisjon hindab ergutava mõju olemasolu kohta esitatud argumente 2014. aasta suuniste I osa punkti 3.4 asjaomaste punktide põhjal.

(175) 2014. aasta suuniste punkti 70 kohaselt ei olnud abi abisaaja jaoks ergutav siis, kui asjaomase projekti või tegevusega seonduvat tööd oli juba alustatud enne, kui abisaaja esitas liikmesriigi ametiasutustele abitaotluse.

(176) 2014. aasta suuniste punkti 72 kohaselt pidid suurettevõtjad lisaks kõnealuste suuniste punktis 71 sätestatud teabe esitamisele abitaotluses selgitama, mis oleks juhtunud siis, kui abi ei oleks antud (see tähendab vastupidine stsenaarium või alternatiivne projekt või tegevus), ja esitama dokumentaalsed tõendid taotluses kirjeldatud vastupidise stsenaariumi toetamiseks.

(177) Peale selle pidi abi andev ametiasutus 2014. aasta suuniste punkti 73 kohaselt abitaotluse kättesaamisel kontrollima vastupidise stsenaariumi usaldusväärsust ja kinnitama, et abil oli soovitud ergutav mõju.

([46]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 102.
([47]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 116 ja 122.

(178) Komisjonile esitatud abitaotluste ja lisatud dokumentide koopiad kinnitavad, et menetluse algatamise otsuse kohta märkusi esitanud suurettevõtjatest abisaajad esitasid abitaotlused enne seda, kui neile abi anti.

(179) Uurimise käigus tehti aga vaieldamatult kindlaks, et ükski suurettevõtjate esitatud abitaotlus ei sisaldanud vastupidist stsenaariumi. Sellest järeldub, et Tšehhi ametiasutused ei kontrollinud ega kinnitanud enne suurettevõtjatele abi andmist, et neile antaval abil oli ergutav mõju.

(180) 2014. aasta suuniste punktidest 72 ja 73 tuleneb, et enne abi andmist pidid olema täidetud mõlemad tingimused, see tähendab abitaotleja pidi abitaotluses kirjeldama olukorda juhul, kui abi ei oleks antud, ja abi andev ametiasutus pidi seda enne abi andmist kontrollima. Kui need kaks tingimust ei ole täidetud, siis on ergutava mõju olemasolu hüpoteetiline ja tõendamatu.

(181) Komisjon rõhutab, et abi ergutavat mõju ei saa eeldada, vaid abitaotleja peab seda tõendama ja abi andev ametiasutus peab seda enne abi andmist kontrollima. Peale selle on 2014. aasta suuniste punktis 72 nõutud vastupidise stsenaariumi kirjeldamist abitaotluses. Ei selle punkti ega ühegi teise 2014. aasta suuniste punktiga ole ette nähtud muid võimalusi vastupidise stsenaariumi tõendamiseks. Seepärast ei saa komisjon heaks kiita ega hinnata vastupidiseid stsenaariume, mille suurettevõtjatest abisaajad esitasid hiljem koos oma märkustega menetluse algatamise otsuse kohta.

(182) Seega kinnitatakse esialgne seisukoht, mille kohaselt abil ei olnud ergutavat mõju.

(183) Mis puudutab proportsionaalsuse kriteeriumit, siis tuletab komisjon meelde suurettevõtjatele abi andmise ajal selle suhtes kohaldatavaid eeskirju.

(184) 2014. aasta suuniste punkti 95 kohaselt pidid liikmesriigid teatatud kavade alusel suurettevõtjatele antud ja investeeringuteks ettenähtud abi korral täiendavate netokulude meetodi abil tagama, et abisumma piirdus miinimumiga.

(185) 2014. aasta suuniste punkti 97 kohaselt pidi liikmesriik tagama, et abisumma vastas investeeringu rakendamise täiendavatele netokuludele asjaomases piirkonnas, võrreldes vastupidise olukorraga, kui abi ei oleks antud. Selleks tuli kasutada kõnealuste suuniste punktiga 96 ette nähtud meetodit, mis on piiratud abi ülemmääradega. Lisaks ei tohtinud abisumma ületada projekti piisavat kasumlikkust tagavat miinimumi, näiteks ei tohtinud see tõsta projekti investeeringutasuvuse määra üle selle, mis oli vajalik selleks, et tasuvuse määr ületaks tavapärast tulumäära, mida asjaomane ettevõtja kohaldas teiste sarnaste investeerimisprojektide suhtes, või selliste määrade puudumise korral investeeringutasuvuse määra nii palju, et see ületaks äriühingu kapitalikulusid tervikuna või asjaomases sektoris tavapäraselt täheldatud tulumäärasid.

(186) Ka eespool kirjeldatud abi proportsionaalsuse eeskirjadega nõuti selle kriteeriumi kontrollimist ja kinnitamist enne suurettevõtjatele abi andmist.

(187) Komisjon väljendas menetluse algatamise otsuses kahtlust seoses sellega, kas abi, mida suurettevõtjatele anti enne, kui komisjon selle heaks kiitis, oli kooskõlas 2014. aasta suuniste punktide 95–97 kohase täiendavate netokulude meetodiga ([48]). Sellega seoses juhtis komisjon tähelepanu asjaolule, et kuna vastupidist stsenaariumi ei olnud (selles etapis) tõenäoliselt esitatud, ei saanud Tšehhi ametiasutused tagada, et abisummad vastasid asjaomases piirkonnas investeeringu tegemise täiendavatele netokuludele võrreldes stsenaariumiga, kus abi ei oleks antud.

(188) Uurimise käigus leidis kinnitust, et suurettevõtjad ei esitanud koos abitaotlusega vastupidist stsenaariumit. Seega ei olnud Tšehhi ametiasutuste käsutuses teavet, mille põhjal neil oleks olnud võimalik kontrollida ja kinnitada, et abi oli 2014. aasta suuniste punktide 95–97 kohaselt kooskõlas täiendavate netokulude meetodiga. Komisjon juhib tähelepanu sellele, et ei 2014. aasta suuniste viidatud punktide 95–97 ega nende suuniste ühegi teise punktiga ole ette nähtud muid võimalusi vastupidise stsenaariumi tõendamiseks. Sellest tulenevalt kinnitatakse esialgne kahtlus, et suurettevõtjatele antud abi proportsionaalsust ei kontrollitud.

([48]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 133.

(189) Seepärast leiab komisjon, et suurettevõtjatele enne abikavadest SA.50787 ja SA.50837 teatamise kuupäeva antud abi ei saa ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud erandi alusel siseturuga kokkusobivaks pidada, sest see abi ei vastanud 2014. aasta suuniste kohaldatavate sätetega ette nähtud ergutava mõju olemasolu ja proportsionaalsust käsitlevatele tingimustele.

(190) Üks abisaaja (see tähendab Lužanská Zemědělská a.s.) väidab oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta, et kuigi ta oli 2017. aasta abitaotluseks märkinud oma suuruseks suurettevõtja ja ametiasutused oleksid lisatud dokumentide põhjal pidanud olema teadlikud, et tema staatus on suurettevõtja, siis vormiliselt ei olnud ta 2016. ja 2017. aastal abi andmise ajal suurettevõtja ning seetõttu oli antud abi määruse (EL) nr 702/2014 alusel siseturuga kokkusobiv (põhjendus 107). Äriühingu väitel sai ta 2016. aasta juulis osaks äriühingust Agrofert (suurettevõtja), seega ei olnud ta järgmisel kahel aastal, see tähendab 2016. aasta septembris ja seejärel 2017. aasta septembris abi taotledes määruse (EL) nr 702/2014 I lisa artikli 4 lõike 2 sõnastuse kohaselt oma VKE staatust kaotanud.

(191) Komisjon märgib kõigepealt, et äriühingu Lužanská Zemědělská a.s. väide on vastuolus tema enda 2016. ja 2017. aasta abitaotlustega, kus tema suuruseks oli kas sõnaselgelt märgitud suurettevõtja või vähemalt oleks pidanud tema staatus suurettevõtjana olema ametiasutustele teada tema lisatud dokumentide põhjal. Juba selle põhjal ei ole ettevõtja seisundi hilisem muutmine usaldusväärne ega vastuvõetav. Nagu Tšehhi väitis, siis anti abi suurettevõtjatele ekslikult (põhjendus 68), ning oma järelhindamises ei käsitanud ta äriühingut Lužanská Zemědělská a.s. VKEna ([49]).

Komisjon lisab, et igal juhul ei ole äriühingu Lužanská Zemědělská a.s. väljapakutud tõlgendus määruse (EL) nr 702/2014 I lisa artikli 4 lõike 2 kohta kooskõlas liidu kohtute tõlgendusega VKE määratluse kohta, mis lähtub kasuliku mõju põhimõttest. Komisjon selgitas oma tõlgendust artikli 4 lõike 2 ja VKE määratluse kohta menetluse algatamise otsuses ([50]) (nagu on meelde tuletatud põhjendustes 54–60). See arutluskäik kehtib ning ei Tšehhi Vabariik ega ükski kolmas isik ole seda vaidlustanud.

(192) Komisjon järeldas menetluse algatamise otsuses, ([51]) et ettevõtjatele, kes on ületanud töötajate arvu või rahalised künnised, sellise võimaluse andmine oleks vastuolus kasuliku mõju põhimõttega, sest nende struktuur on tulenevalt ühinemise või omandamise tulemusel muutunud omandist alaliselt muutunud. Sellise muutuse tõttu tõusevad asjaomased töötajate arvu või rahalised ülemmäärad püsivalt ja seega ei sõltu need muutujad enam äriühingu majanduslikest näitajatest. Komisjon leiab, et sellisel juhul nähtub tegelikust majanduslikust olukorrast, et asjaomane ettevõtja ei ole tegelikult VKE. Sellest järeldub, et isegi kui seda konkreetset olukorda ei ole määruse (EL) nr 702/2014 VKE määratlust käsitleva I lisa artikli 4 lõikes 2 sõnaselgelt sätestatud, siis ei saa sellise ettevõtja staatus pärast omandi muutumist ka liidu kohtute kohtupraktika ja kasuliku mõju põhimõtte kohaselt olla VKE.

(193) Selle asemel arvestatakse ettevõtja puhul, mis ületab pärast ühinemise või omandamise tulemusel toimunud struktuuri või omandi muutumist VKEde suhtes kehtivaid asjaomaseid ülemmäärasid, hindamisel sellise tehingu toimumise aega, mille tagajärjel sai ettevõtjast alaliselt suurema ettevõtja osa, mitte taotluse esitanud juriidilise isiku kontode sulgemise aega.

(194) Kooskõlas selle tõlgendusega leiab komisjon, et Lužanská Zemědělská a.s. (ega ükski teine suurettevõtjast abisaaja) ei saa tugineda määruse (EL) nr 702/2014 I lisa artikli 4 lõikele 2 selle põhjendamiseks, et 2016. ja 2017. aasta abitaotluste esitamise ajal oli ta suuruselt VKE. Selle asemel leiab komisjon, et äriühingust Lužanská Zemědělská a.s. sai suurettevõtja ajal, mil temast sai alaliselt Agroferti osa, mitte alles siis, kui ta omandi muutumise tõttu ületas kahel järjestikusel arvestusperioodil kõnealuse lisa artiklis 2 sätestatud töötajate arvu või rahalisi ülemmäärasid. Seepärast ei kuulu äriühingule Lužanská Zemědělská a.s. (ega ühelegi teisele suurettevõtjast abisaajale) antud abi määruse (EL) nr 702/2014 alusel grupierandi alla, sest kõnealuse määruse artiklit 14 kohaldatakse ainult VKEde suhtes ja abi ei saa pidada suurettevõtjatele antavaks sihtotstarbeliseks üksikabiks (põhjendused 144, 147 ja 148) ning abi on ebaseaduslik ega sobi kokku siseturuga.

([49]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 104.
([50]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendused 108–113.
([51]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 112.

8. **JÄRELDUS**

(195) Komisjon järeldab, et suurettevõtjatele otsetoetustena antud abi näol on tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Komisjon leiab, et Tšehhi rakendas abikavasid SA.50787 ja SA.50837 ebaseaduslikult, andes suurettevõtjatele abi enne sellest teatamist ja rikkudes ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3.

(196) Lisaks nähtub eespool esitatud analüüsist, et abi ei saa pidada siseturuga kokkusobivaks.

(197) Sellest järeldub, et riigiabi, mida Tšehhi suurettevõtjatele kavade SA.50787 ja SA.50837 alusel enne neist teavitamist andis, on ebaseaduslik ega sobi kokku siseturuga.

9. **TAGASINÕUDMINE**

(198) ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 ja liidu kohtute väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib komisjon juhul, kui ta leiab, et abi ei ole siseturuga kokkusobiv, otsustada, et asjaomane liikmesriik peab seda abi muutma või selle andmise lõpetama ([52]). Samuti on liidu kohtud korduvalt sedastanud, et liikmesriigi kohustus lõpetada sellise abi andmine, mida komisjon peab siseturuga kokkusobimatuks, on ette nähtud selleks, et taastada varasem olukord ([53]).

(199) Sellega seoses on liidu kohtud sedastanud, et see eesmärk on täidetud, kui abisaaja on ebaseadusliku abiga saadud summad tagasi maksnud, loobudes sel moel eelisest, mis tal siseturul konkurentide ees oli, ja on taastatud enne abi maksmist valitsenud olukord ([54]).

(200) Määruse (EL) 2015/1589 artikli 16 lõikes 1 on kooskõlas kohtupraktikaga sätestatud, et „[k]ui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada („tagastamisotsus“). Komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus liidu õiguse üldpõhimõttega“.

(201) Seega on Tšehhi kohustatud nõudma ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu abi (põhjendused 195 ja 196) tagasi kõikidelt abisaajatelt, kes olid kõnealuse abi andmise ajal suurettevõtjad, välja arvatud juhul, kui abi vastas kõikidele komisjoni määruses (EL) nr 1408/2013 ([55]) sätestatud tingimustele või kui ametliku uurimise ajal tugineti ELi õiguse üldpõhimõtte kohaldamisele. Abi tuleb tagasi nõuda alates kuupäevast, mil abi abisaaja käsutusse anti, kuni selle tegeliku tagasimaksmiseni. Tagasinõutava abisumma pealt tuleb arvestada intressi kuni abi tegeliku tagasimaksmiseni.

ELi õiguses kehtiva õiguskindluse põhimõtte väidetav kohaldamine käesoleva juhtumi suhtes

(202) Tšehhi ametiasutused on juba teinud kindlaks seitse suurettevõtjast abisaajat ja algatanud asjakohased menetlused, mille eesmärk on aastatel 2016–2017 ühe või mõlema grupierandi alla kuuluva abikava alusel antud ebaseaduslik abi tagasi nõuda (põhjendus 69). Tšehhi ametiasutused väidavad aga, et käesoleva otsuse põhjendustes 117–119 selgitatud põhjustel ei olnud võimalik tagasinõudmismenetlusi abisaajatelt abi tegeliku tagasinõudmisega lõpule viia. Lähtudes siseriikliku kohtu otsustest ja liikmesriigis tagasinõudmismenetluse algatamise ajal kehtinud õigusaktidest, täpsemalt eelarve-eeskirjade seaduse nr 218/2000 (õigusaktide kogumik) paragrahvi 15 lõike 3 punktist c, tuginevad Tšehhi ametiasutused õiguskindluse põhimõttele.

([52]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 1973, komisjon *vs.* Saksamaa, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, punkt 13.
([53]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 1990, Belgia *vs.* komisjon, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punkt 66.
([54]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. juuni 1999, Belgia *vs.* komisjon, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punktid 64 ja 65.
([55]) Komisjoni 18. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris (ELT L 352, 24.12.2013, lk 9).

(203) Komisjon leiab, et tagasinõudmismenetluse algatamise ajal kehtinud eelarve-eeskirjade seaduse nr 218/2000 (õigusaktide kogumik) paragrahvi 15 lõike 3 punkt c oli vastuolus ebaseadusliku abi tagasinõudmist käsitlevate kohaldatavate ELi eeskirjadega, nagu on väljendatud liidu kohtute arvukates kohtuotsustes, mida on kirjeldatud allpool.

(204) Liidu kohtute kohtupraktikast tuleneb, et kui grupierandi määruse alusel on antud abi, kuigi määruse alusel erandi saamiseks seatud tingimused ei olnud täidetud, on abi andmisel rikutud teatamiskohustust, mistõttu tuleb abi pidada ebaseaduslikuks ([56]). Riigiabi suhtes, mis ei kuulu grupierandi määruse reguleerimisalasse, jääb kehtima ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud teatamiskohustus ([57]).

(205) Kohtupraktika kohaselt tuleb ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 tõlgendada nii, et see säte nõuab, et liikmesriigi asutus nõuaks abi, mille ta on grupierandi määruse alusel andnud, omal algatusel tagasi, kui ta hiljem tuvastab, et selle määrusega seatud tingimused ei olnud täidetud ([58]).

(206) Kui liikmesriigi asutus tuvastab, et grupierandi määruse alusel antud abi ei vasta määruses ette nähtud erandi saamiseks seatud tingimustele, peab ta võtma sobivad meetmed abi rakendamise ebaseaduslikkuse heastamiseks, et abi ei jääks kuni komisjoni otsuse tegemiseni abisaaja vabasse kasutusse, sealhulgas ebaseaduslikult antud abi omal algatusel tagasi nõudma ([59]).

(207) Samuti tuletab komisjon meelde liidu kohtute kohtupraktikas ([60]) kehtestatud ELi õiguse esimuse põhimõtet, mille kohaselt on juhul, kui ELi õiguse ja liikmesriigi õiguse vahel esineb vastuolu, ülimuslik ELi õigus. Selle põhimõtte kohaselt on liikmesriikide kohtutel kohustus tagada ELi õiguse sätete täielik toime, sealhulgas vajaduse korral keelduda (omal algatusel) kohaldamast iga sellega vastuolus olevat riigisisest õigusnormi.

(208) Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on nii haldusasutustel kui ka liikmesriikide kohtutel, kes vastutavad oma pädevuse piires liikmesriikide asutustele vahetult siduvate ELi õigusnormide kohaldamise eest, kohustus tagada nende sätete täielik toime ([61]).

(209) Lisaks juhib komisjon tähelepanu asjaolule, et liikmesriikide kohtud peavad võtma arvesse õiguslikku olukorda, mis tuleneb komisjonis käimasolevast menetlusest, isegi kui see on esialgne ([62]). See tähendab, et ajal, mil uurimismenetlus on pooleli, peavad liikmesriigi kohtud tegema õiguslikud järeldused menetluse algatamise otsusest endast ja võtma rakendamiskeelu võimaliku rikkumise kõrvaldamiseks kõik asjakohased meetmed.

(210) Samuti tuletab komisjon meelde liidu kohtute kohtupraktikat, milles on osutatud liikmesriigi asutuse, kellele on esitatud grupierandi määruse kohaldamisalasse kuuluda võiv abitaotlus, kohustusele talle esitatud asjaolusid arvesse võttes hoolsalt analüüsida, kas taotletav abi vastab kõigile määruses sätestatud asjakohastele tingimustele, ja jätta taotlus rahuldamata, kui üks nendest tingimustest on täitmata ([63]).

([56]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punkt 87.
([57]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punkt 86.
([58]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punkt 95.
([59]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punktid 92 ja 89.
([60]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. veebruar 1963, Van Gend en Loos *vs.* Administratie der Belastingen, C-26/62, ECLI:EU:C:1963:1; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. juuli 1964, Costa *vs.* E.N.E.L., C-6/64, ECLI:EU:C:1964:51; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 9. märts 1978, Amministrazione delle finanze dello Stato *vs.* Simmenthal, C-106/77, ECLI:EU:C:1978:49.
([61]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar AS, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punktid 90 ja 91, ja kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. september 2017, The Trustees of the BT Pension Scheme, C-628/15, ECLI:EU:C:2017:687, punkt 54.
([62]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. november 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:755, punkt 38.
([63]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punkt 93.

(211) Komisjon leiab, et tagasinõudmismenetluse algatamise ajal kehtinud seaduse nr 218/2000 (õigusaktide kogumik) paragrahvi 15 lõike 3 punkt c, mida liikmesriigi kohus käesoleval juhul kohaldas, takistab ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu abi tagasinõudmist käsitlevate ELi eeskirjade tõhusat täitmist, sest selles on sõnaselgelt välistatud võimalus juba makstud abi tegelikult tagasi nõuda, kui tagasinõudmise põhjus on asjaolu, et abi andmise otsusega rikuti ELi õigust ([64]).

(212) ELi kohtute väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tähendavad Euroopa Liidu õiguse esimuse ja tõhususe põhimõtted seda, et liikmesriigid ja abisaajad ei saa tugineda õiguskindluse põhimõttele, et piirata tagasinõudmist juhul, kui liikmesriigi ja Euroopa Liidu õiguse vahel esineb vastuolu. Sellisel juhul on Euroopa Liidu õigus ülimuslik ja liikmesriigi õigusnormid tuleb jätta kohaldamata või neid tuleb tõlgendada viisil, mis säilitab Euroopa Liidu õiguse tõhususe ([65]).

Kolmandate isikute õiguspärase ootuse väidetav olemasolu

(213) Suurettevõtjatest abisaajad, kes menetluse algatamise otsuse kohta märkusi esitasid, väitsid komisjonile esitatud märkustes, et Tšehhi ametiasutuste abi andmise otsustega loodi õiguspärane ootus seoses sellega, et abi on siseturuga kokkusobiv. Nad tõid välja mitu tegurit, mis nende arvamuse kohaselt tõendavad, et nad võisid õiguspäraselt eeldada, et neile antud abi vastas kõikidele kohaldatavatele tingimustele. Enamiku kolmandate isikute argument oli, et Tšehhi ametiasutused olid abi andmise ajal nende suurettevõtja staatusest täiesti teadlikud ning et abi oli proportsionaalne ja sellel oli hoolimata vastupidise stsenaariumi puudumisest ergutav mõju. Kolmandate isikute väitel kontrollisid Tšehhi ametiasutused korduvalt abi andmise tingimuste täitmist ega juhtinud tähelepanu ühelegi puudusele (enne seda, kui järelkontrolli käigus leiti, et nad ei olnud VKEd ja olid seega saanud abi ekslikult (põhjendused 78–110)).

(214) Komisjon tuletab meelde, et väljakujunenud kohtupraktika ([66]) kohaselt võib õiguspärase ootuse kaitsele tugineda iga isik, kes on olukorras, kus on tõendatud, et ELi haldusasutus tekitas talle seoses saadud abiga põhjendatud ootuse. Isik ei saa aga tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumisele, kui haldusasutus ei ole talle andnud konkreetseid tagatisi. Riigiabi andmine ei saa tekitada kolmandates isikutes õiguspärast ootust, et see abi on nõuetekohane, kui seda andes rikuti ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 ([67]).

(215) Komisjon märgib, et õiguspärasele ootusele tuginemine, mille kolmandad isikud käesoleval juhul tõstatasid, on seotud ainult ja eranditult liikmesriigi ametiasutuste otsustega.

(216) Sellega seoses tuletab komisjon meelde, et ei saa asuda seisukohale, et liikmesriigi asutusel, kes annab abi grupierandi määruse alusel, on pädevus võtta ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 alusel vastu lõplik otsus, milles järeldatakse, et puudub kohustus teatada taotletud abist komisjonile ([68]).

(217) Kui liikmesriigi asutus annab abi grupierandi määrust ekslikult kohaldades, eirab ta nii selle määruse sätteid kui ka ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 ([69]). Sama järeldus ebaseadusliku abi kohta, millega rikutakse ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3, tehakse ka käesoleva juhtumi puhul suurettevõtjatele enne kavadest SA.50787 ja SA.50837 teatamist antud abi hindamisel.

([64]) 31. detsembri 2021. aasta seisuga kehtinud seaduse nr 218/2000 (õigusaktide kogumik) paragrahvi 15 lõike 3 punkt c.
([65]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. oktoober 2006, komisjon *vs.* Prantsusmaa (Scott), C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, punktid 50–53.
([66]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 20. september 1990, komisjon *vs.* Saksamaa, C-5/89, ECLI:EU:C:1990:320, punktid 13 ja 14.
([67]) Vt nt kohtuotsus, Üldkohus, 1. juuli 2010, Itaalia Vabariik *vs.* Euroopa Komisjon, T-53/08, ECLI:EU:T:2010:267; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 11. november 2004, Demesa ja Territorio Histórico de Álava *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad C-183/02 P ja C-187/02 P, ECLI:EU:C:2004:701; kohtuotsus, Üldkohus, 13. september 2010, Kreeka Vabariik ja teised *vs.* Euroopa Komisjon, liidetud kohtuasjad T-415/05, T-416/05 ja T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386.
([68]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punkt 101.
([69]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punkt 103.

(218) Sellest järeldub, et sellises olukorras ei saa abi andmine liikmesriigi ametiasutuse poolt tekitada abisaajal õiguspärast ootust, et abi on seaduslik ([70]).

(219) Peale selle peavad kolmandad huvitatud isikud üles näitama nõutud mõistlikkust ja hoolsust ning veenduma, et ELi riigiabialaseid õigusnorme järgitakse ([71]). Kohus kinnitas, et hoolas ettevõtja peab suutma tavaliselt kindlaks teha, kas ELi toimimise lepingu artiklis 108 sätestatud menetlust on järgitud ([72]). Käesoleval juhul ei võtnud suurettevõtjatest abisaajad arvesse eelkõige seda, et määruse (EL) nr 702/2014 artiklis 14 osutatud siseriiklikku õiguslikku alust kohaldatakse ainult VKEde suhtes (põhjendus 115).

(220) Seda arutluskäiku arvesse võttes leiab komisjon, et kolmandate isikute väited, mille kohaselt rikuti nende õiguspärast ootust, ei olnud põhjendatud. Samal ajal ei saa tugineda liikmesriigi ametiasutuste poolt kolmandatele isikutele antud võimalikele tagatistele kui ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu abi tagasinõudmise takistusele.

(221) Eespool esitatud argumente arvesse võttes ei saa abisaajad tugineda sellistele ELi õiguse üldpõhimõtetele nagu õiguspärane ootus ja õiguskindlus, et takistada neile antud ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu abi tagasinõudmist. Seega leiab komisjon, et miski ei takista määruse (EL) 2015/1589 artikli 16 lõike 1 kohaldamist. Ükski liidu õiguse üldpõhimõte ei ole vastuolus käesoleva otsuse raames kindlakstehtud ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu abi tagasinõudmisega.

(222) Seepärast järeldab komisjon, et Tšehhi ametiasutustel on kohustus võtta kõik sobilikud meetmed suurettevõtjatele juba makstud abi tagasinõudmiseks, et taastada majanduslik olukord, milles abisaajad oleksid siis, kui neile ei oleks ebaseaduslikku ja siseturuga kokkusobimatut abi antud.

(223) Tšehhi ametiasutused peavad nõudma tagasi igas sellisele abisaajale ([73]) abi andmise otsuses, kes oli abi andmise ajal suurettevõtja määruse (EL) nr 702/2014 I lisas sätestatud määratluse tähenduses, täpsustatud abisummad koos intressiga. Kooskõlas komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 ([74]) (muudetud komisjoni määrusega (EL) 2015/2282 ([75])) V peatükiga tuleb intressi arvutada alates kuupäevast, mil kõnealune abi abisaajale kättesaadavaks tehti, kuni selle tegeliku tagasimaksmiseni.

(224) Seoses abisaajatega, keda tagasinõudmine puudutab, on teatavad abisaajad juba kindlaks tehtud, kuid ei saa välistada, et puudutatud võivad olla ka teised abisaajad. Seepärast kutsub komisjon Tšehhi ametiasutusi rakendama käesolevat otsust ning nõudma ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu abi tagasi kõikidelt abisaajatelt, kes abi andmise ajal ei vastanud määruse (EL) nr 702/2014 I lisas sätestatud VKE määratluse tingimustele,

([70]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punkt 106.
([71]) Vt nt kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 13. juuni 2000, EPAC *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-204/97 ja T-270/97, ECLI:EU:T:2000:148.
([72]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punkt 98.
([73]) Tšehhi ametiasutused täpsustasid tagasinõudmisotsustes järgmised tagasinõutavad abisummad. Komisjon tuletab meelde, et kooskõlas määruse (EL) 2015/1589 artikliga 16 tuleb need abisummad ümber arvutada, et need sisaldaksid ka intressi, mida peab maksma alates kuupäevast, mil abi abisaaja käsutusse anti, kuni selle tagasimaksmise kuupäevani.
Pomona Těšetice: 1 400 000 Tšehhi krooni (60 000 eurot)
Úsovsko EKO: 1 000 000 Tšehhi krooni (43 000 eurot)
Úsovsko AGRO: 4 700 000 Tšehhi krooni (200 400 eurot)
SADY CZ: 2 100 000 (80 200 eurot)
RBQ SADY: 11 331 000 Tšehhi krooni (483 000 eurot)
M+A+J: 260 000 Tšehhi krooni (11 000 eurot)
Lužanská Zemědělská: 2 830 000 Tšehhi krooni (120 600 eurot)
([74]) Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).
([75]) Komisjoni 27. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2282, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004 riigiabiteatiste vormide ja teabelehtede suhtes (ELT L 325, 10.12.2015, lk 1).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Põllumajandussaaduste esmatootmisega tegelevate suurettevõtjatest abisaajate kasuks viljapuuaedade ümberkorraldamiseks ning viljapuuaedades, humalapõldudel, viinamarjaistandustes ja puukoolides tilkkastmise süsteemi ehitamiseks võetud meetmetega, mida Tšehhi enne otsusest C(2021) 41 final teatamist ebaseaduslikult rakendas, rikutakse ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 ja nende näol on tegemist kahe kava vormis antud riigiabiga.

Artikkel 2

Artiklis 1 nimetatud riigiabi, mida Tšehhi ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 rikkudes ebaseaduslikult rakendas, ei ole siseturuga kokkusobiv.

Artikkel 3

1. Tšehhi nõuab suurettevõtjatest abisaajatelt artiklis 1 osutatud siseturuga kokkusobimatu riigiabi tagasi.

2. Tagasinõutavatelt summadelt arvestatakse intressi alates nende suurettevõtjatest abisaajate käsutusse andmise kuupäevast kuni nende tegeliku tagasimaksmiseni.

3. Intress arvutatakse liitintressina kooskõlas määruse (EÜ) nr 794/2004 (muudetud määrusega (EÜ) nr 271/2008 ([76])) V peatükiga.

Artikkel 4

1. Artiklis 1 osutatud abi nõutakse tagasi viivitamata ja tõhusalt ([77]).

2. Tšehhi tagab käesoleva otsuse rakendamise nelja kuu jooksul alates otsuse teatavakstegemise kuupäevast.

Artikkel 5

1. Nelja kuu jooksul alates käesolevast otsusest teatamisest esitab Tšehhi komisjonile järgmise teabe:

   — terviklik loetelu suurettevõtjatest abisaajatest, kes on artiklis 1 osutatud kahe kava alusel abi saanud;

   — suurettevõtjatest abisaajatelt tagasinõutav kogusumma (abi põhisumma ja intress);

   — käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete üksikasjalik kirjeldus;

   — dokumendid, mis kinnitavad, et suurettevõtjatest abisaajatele on antud korraldus abi tagasi maksta.

2. Tšehhi teavitab komisjoni käesoleva otsuse täitmiseks võetud siseriiklike meetmetega seotud edusammudest seni, kuni artiklis 1 osutatud abi on lõplikult tagasi makstud. Tšehhi esitab komisjoni taotlusel viivitamata teabe käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete kohta. Samuti esitab ta üksikasjaliku teabe suurettevõtjast abisaajatelt juba tagasi saadud abisummade ja intressi kohta.

([76]) Komisjoni 30. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 271/2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 82, 25.3.2008, lk 1).

([77]) Määruse (EL) 2015/1589 artikli 16 lõige 3.

Artikkel 6

Käesolev otsus on adresseeritud Tšehhi Vabariigile.

Brüssel, 5. aprill 2024

Komisjoni nimel
juhtiv asepresident
Margrethe VESTAGER